

PK-YRITYSBAROMETRI

Kevät 2008

Alueraportti, Kymenlaakso

Esipuhe

Suomen Yrittäjät ja Finnvera Oyj tekevät yhteistyössä pientä ja keskisuurta yritystoimintaa kuvaavaa Pk-yritysbarometriä kaksi kertaa vuodessa valtakunnallisena raporttina ja alueellisina raporteina. Valta-kunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Alueraporteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen ja koko maan välillä.

Kevään 2008 Pk-yritysbarometri perustuu noin 3800 pk-yrityksen vastauksiin ja heijastaa siten kattavasti pk-yritysten käsityksiä yritysten kehitysnäkymistä ja toimintaan vaikuttavista tekijöistä. Barometrin ennustekyky on ollut hyvä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia lähimmän vuoden aikana ja elinkeinoilmastoa. Lisäksi tarkastellaan yritysten rahoitusta, kasvuhakuisuutta sekä yritysten kehittämistarpeita ja -esteitä. Erityiskysymykset koskevat työelämän kehittämistä ja lainsäädännön hallinnollista taakkaa.

Tällä hetkellä suhdanteisiin ja erityisesti rahoitusmarkkinoihin kohdistuu suurta mielenkiintoa. Vaikka myllerrys onkin alkanut Yhdysvalloista, on odotettavissa, että vaikutukset näkyvät myös suomalaisten pk-yritysten näkemyksissä ennen pitkää. Suomen sisäisten asioiden kannalta on mielenkiintoista tarkastella mm. työvoimatarpeiden ja -pulan sekä yritysten omistajanvaihdosodotusten kehitystä väestön ikääntyessä.

Helsingissä 12.3.2008

Jussi Järventaus
toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjät ry

Pauli Heikkilä
toimitusjohtaja
Finnvera Oyj

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	3
JOHDANTO.....	4
AINEISTO.....	5
1 Kymenlaakson ja koko maan yritykset.....	7
2 Yritykset ja työllisyys	8
3 Pk-yritysten suhdannenäkymät.....	9
3.1 Yleiset suhdannenäkymät.....	9
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin	10
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet.....	11
5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet	12
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet.....	15
7 Elinkeinoilmasto	16
8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus.....	18
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset	19
10 Yrittäjyysilmapiiri	20
11 Pk-yritysten rahoitus.....	21
12 Pk-yritysten työelämän kehittämisen esteet	27
13 Hallinnollinen taakka	29

Finnveran yhteystiedot

Suomen Yrittäjien yhteystiedot

TIIVISTELMÄ

Suhdannenäkymät. Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Kymenlaaksossa ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Kymenlaaksossa toimivista pk-yrityksistä nyt 26 prosenttia ennakoii suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan ja kaksitoista prosenttia yrityksistä ennakoii suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat nyt heikkommat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Koko maan ja Kymenlaakson pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen edelleen positiivisia. Kymenlaaksossa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat keskimääräistä paremmat investointien arvon kohdalla. Myös tuotantokustannusten nousua ennakoii suurempi osuus Kymenlaakson pk-yrittäjistä kuin koko maassa keskimäärin. Kymenlaaksossa toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella jonkin verran pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Kymenlaaksossa hieman korkeammalla tasolla kuin syksyllä 2007.

Kehittämisen esteet. Kymenlaaksossa pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat edelleen resurssitekijät sekä kilpailutilanteeseen liittyvät tekijät. Resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuus koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteeksi. Resurssitekijät koetaan kuitenkin hieman pienemmäksi kehittämisen esteeksi Kymenlaaksossa kuin koko maassa keskimäärin.

Työllistämisen esteet. Kymenlaakson pk-yrityksillä työllistämisen suurimmat esteet ovat työvoiman saatavuus ja kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus. Työvoiman saatavuutta pitää noin joka kolmas niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, työllistämisen suurimpana esteenä ja kysynnän riittämättömyyttä ja epävakautta noin joka neljäs. Nämä kaksi tekijää koettiin suurimmiksi esteiksi myös koko maan tasolla. 25 prosentilla Kymenlaakson ja koko maan pk-yrityksistä ei ole tarvetta työllistää.

Rahoitus. Kymenlaakson alueen yrityksistä 31 prosenttia oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana, kun taas koko maassa näin oli tehnyt 36 prosenttia. Joka neljäs Kymenlaaksossa ja joka kolmas koko maassa toimivista pk-yrityksistä aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Tärkeimpänä käyttötarkoituksena rahoitukselle pidetään rahoituksen ottamista koneiden ja laitteiden laajennusinvestointeihin. Kymenlaakson pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (65 %) tai rahoitusyhtiöistä (30 %). Finnverasta rahoitusta aikoo hakea 15 prosenttia rahoitusta hakevista alueen yrityksistä.

Työelämän kehittämisen esteet. Koko maan pk-yritysten kehittämisen esteenä yli kymmenesosalla on erittäin paljon se, että kehittämiselle ei ole aikaa. Aika hieman suurempi kehittämisen este Kymenlaaksossa sijaitseville pk-yrityksille. Koko maan ja alueen osalta eri tekijät ovat melko samansuuntaisia kehittämisen esteitä. Koko maan ja alueen osalta haluttomuus saada ulkopuolisia asiantuntijoita yritykseen ei estä kehittämistä lainkaan kolmasosalla koko maan ja alueen pk-yrityksistä.

Hallinnollinen taakka. Koko maassa ja alueella lainsäädännöllisen taakan osalta noin viidesosa vastaajista pitää verotusta raskaana taakkana. Työoikeuden/muun työelämän säätelyn kokee raskaaksi taakaksi koko maan pk-yrityksistä 14 prosenttia ja Kymenlaaksossa sijaitsevista pk-yrityksistä ainoastaan 4 prosenttia. Yli neljä kymmenestä koko Suomen ja yli puolet alueen pk-yrityksistä ei pidä tulliasioita lainkaan taakkana. Koko maassa työnantajana toimimisesta aiheutuvan taakan osalta noin kymmenesosa pk-yrityksistä pitää muita vuosi-ilmoituksia raskaana taakkana. Muut vuosi-ilmoitukset ovat raskas taakka ainoastaan 4 prosentille alueen pk-yrityksistä. Eri tekijät ovat useammin raskas taakka koko maan pk-yrityksille kuin Kymenlaaksossa sijaitseville pk-yrityksille. Suurin osa alueen ja koko Suomen pk-yrityksistä ei pidä taakkana ulkomailta tulevia työntekijöitä eikä työkomennuksia ulkomaille. Noin viidesosa koko maan ja 15 prosenttia alueen pk-yrityksistä pitää työn verotusta raskaana taakkana. 61 prosenttia koko maan ja 57 prosenttia alueen pk-yrityksistä ei pidä valmisteverotusta lainkaan taakkana.

JOHDANTO

Tässä pk-yritysten näkymiä käsittelevässä tutkimuksessa on selvitetty suomalaisten pk-yritysten (alle 250 henkeä työllistävien yritysten) mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu mm. yrityksen kehittämiseen, kasvuun, työllistämiseen ja rahoittamiseen liittyvistä rakenteellisista tekijöistä.

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat suomalaiset pk-yritykset. Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2002 sekä Fonecta ProFinder -yritysrekisteriä, josta otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti. Vastaajajoukko on 3858 kohderyhmän vaatimukset täyttävää yritystä.

Tutkimusaineisto on kerätty internet- ja puhelinkyselyinä 3.1.–31.1.2008. Raportin luvussa ”Aineisto” on esitetty taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä Kymenlaakson osalta. Tutkimuksen on tehnyt Innolink Research Oy Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n toimeksiannosta tammi- ja helmikuussa 2008.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Innolink Research Oy:ssä tutkimusjohtaja Mikko Kesä, viestintäpäällikkö Etta Partanen ja tutkija Katri Ahtiainen sekä Suomen Yrittäjissä ekonomisti Harri Hietala ja Finnvera Oyj:ssä apulaisjohtaja Tuomo Holopainen.

1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti sivulla 6 olevan kartan mukaista aluejakoa. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla maakuntajaosta on poikettu (Helsinki, muu Pääkaupunkiseutu ja muu Uusimaa).

2) Helsingin, Pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan aikasarjoissa ja kuvioissa olevat luvut ovat vuoden 1999 syksyyn asti koko Uudenmaan alueen lukuja. Pohjanmaan raportissa luvut ovat vuoden 2006 syksyyn asti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan rannikon yhteisiä lukuja.

3) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta.

Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana

paranee 39 %, huononee 9 % ⇒ **saldoluku = + 30 %**

AINEISTO

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaamaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

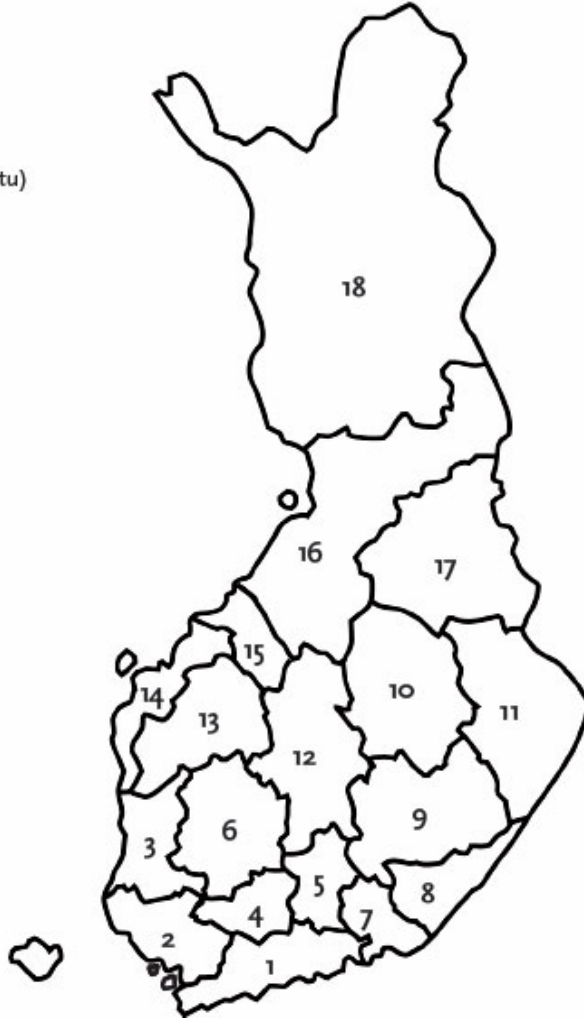
TAUSTATIETOJA ALUEELTA HAASTATELLUISTA YRITYKSISTÄ:

PK-YRITYSBAROMETRI 1/2008 - Aineiston rakenne -

		n=	%
ALUE	KYMENLAAKSO	91	2
PÄÄTOIMIALA	Teollisuus (TOL: D)	15	17
	Rakentaminen (TOL: F)	12	14
	Kauppa (TOL: G)	10	12
	Palvelut (TOL:H, I, K, O)	50	57
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ	Alle 5 henkilöä	26	29
	5 - 9 henkilöä	25	28
	10 - 19 henkilöä	20	22
	20 - 49 henkilöä	12	13
	50+ henkilöä	8	9
LIIKEVAIHTO VUONNA 2007	Alle 0,20 milj. euroa	10	11
	0,20 - 0,49 milj. euroa	22	24
	0,50 - 1,49 milj. euroa	21	23
	1,50+ milj. euroa	35	38
	Ei vastausta	3	3
YRITYKSEN KASVUHAKUISUUS	Voimakkaasti kasvuhakuinen	9	10
	Kasvaa mahdollisuuksien mukaan	47	52
	Pyrkii säilyttämään asemansa	25	28
	Ei kasvutavoitetta	10	11
	Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	0	0
YRITYKSELLÄ VIENTITOIMINTAA	Ei	66	73
	Kyllä, vie itse suoraan	11	12
	Kyllä, tuotteita viedä osana toisen yrityksen tuotekokonaisuutta	15	17
YRITYKSEN PERUSTAMISVUOSI	- 1997	64	70
	1998 - 2002	16	18
	2003	11	12
VASTAAJAN ASEMA	Yrittäjä	63	70
	Palkattu toimitusjohtaja	22	24
	Muut	5	6

PK-YRITYSBAROMETRIN ALUEJAKO

1. Uusimaa, erilliset raportit:
 - Helsinki
 - Pääkaupunkiseutu (pl. Helsinki)
 - Uusimaa (pl. Helsinki ja Pääkaupunkiseutu)
2. Varsinais-Suomi
3. Satakunta
4. Kanta-Häme
5. Päijät-Häme
6. Pirkanmaa
7. Kymenlaakso
8. Etelä-Karjala
9. Etelä-Savo
10. Pohjois-Savo
11. Pohjois-Karjala
12. Keski-Suomi
13. Etelä-Pohjanmaa
14. Pohjanmaa
15. Keski-Pohjanmaa
16. Pohjois-Pohjanmaa
17. Kainuu
18. Lappi

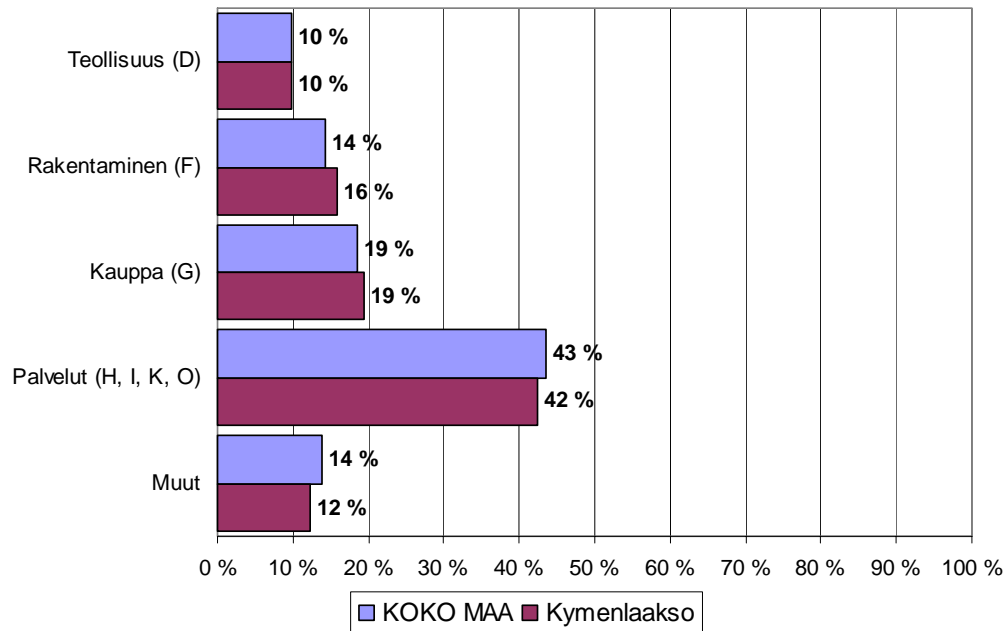

Tutkimustulokset

1 Kymenlaakson ja koko maan yritykset

Suomessa oli 250 378 yritystä vuonna 2006.¹ Näistä yrityksistä noin 7100 toimi Kymenlaaksossa. Kymenlaaksossa on rakennusalojen yrityksiä suhteellisesti aavistuksen enemmän kuin koko maassa keskimäärin.

1. YRITYSTEN OSUUDET ERI TOIMIALOILLA

Toimialan nimen jäljessä on sulussa Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL 2002) mukainen toimialanumero.

¹ Lähde: Tilastokeskus: Yritys- ja toimipaikkarekisteri

2 Yritykset ja työllisyys

Kymenlaakson maakunnassa työskenteli vuonna 2007 noin 80000 työntekijää². Työttömyysaste oli vuonna 2007 Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun mukaan koko maassa 6,9 % ja Kymenlaaksossa 7,0 %.

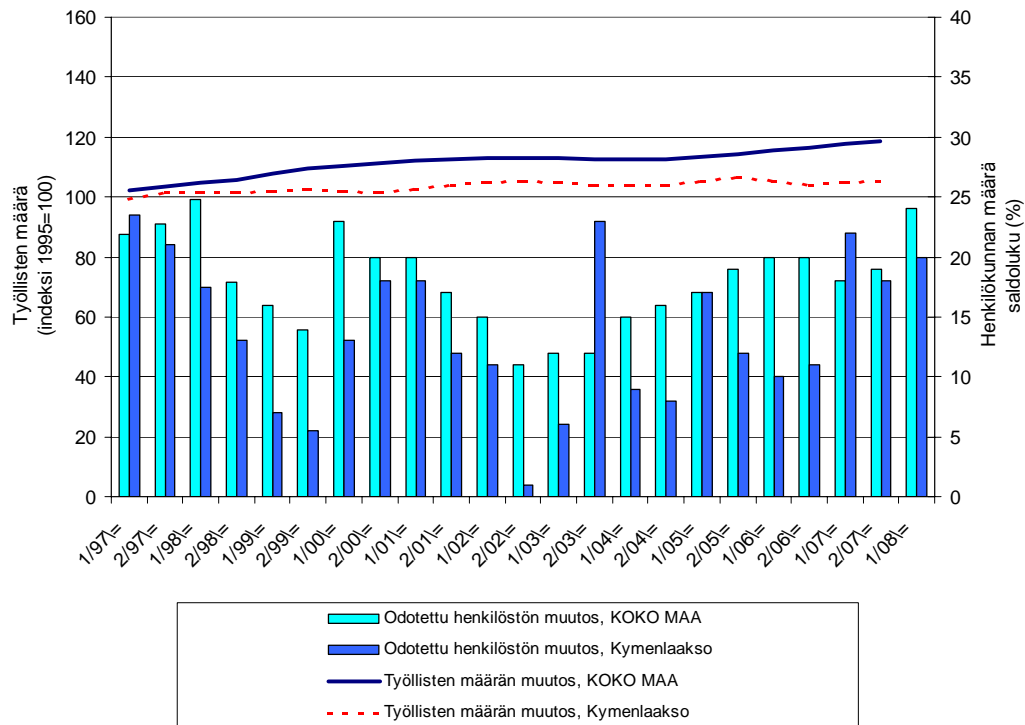
Taulukko 2: Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua.

	Suurempi %	Yhtä suuri %	Pienempi %	Saldoluku %
KOKO MAA	30	64	6	24
Kymenlaakso	26	68	6	20

Kymenlaaksossa toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella jonkin verran pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Kymenlaaksossa hieman korkeammalla tasolla kuin syksyllä 2007 (saldoluku tuolloin +18 %). Koko maassa ovat henkilökunnan määrän suhdannenäkymät paremmat kuin edellisessä kyselyssä, sillä syksyllä 2007 henkilökunnan määrän saldoluku oli +19 %.

Seuraavassa kuviossa on verrattu Kymenlaakson työllisten määrää (indeksi 1995=100) ja pk-yritysten henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä seuraavan vuoden aikana³.

2. HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄN MUUTOSODOTUKSET SEURAAVAN VUODEN AIKANA SEKÄ TYÖLLISTEN MÄÄRÄN TILASTOITU MUUTOS

² Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus.

³ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

3 Pk-yritysten suhdannenäkymät

3.1 Yleiset suhdannenäkymät

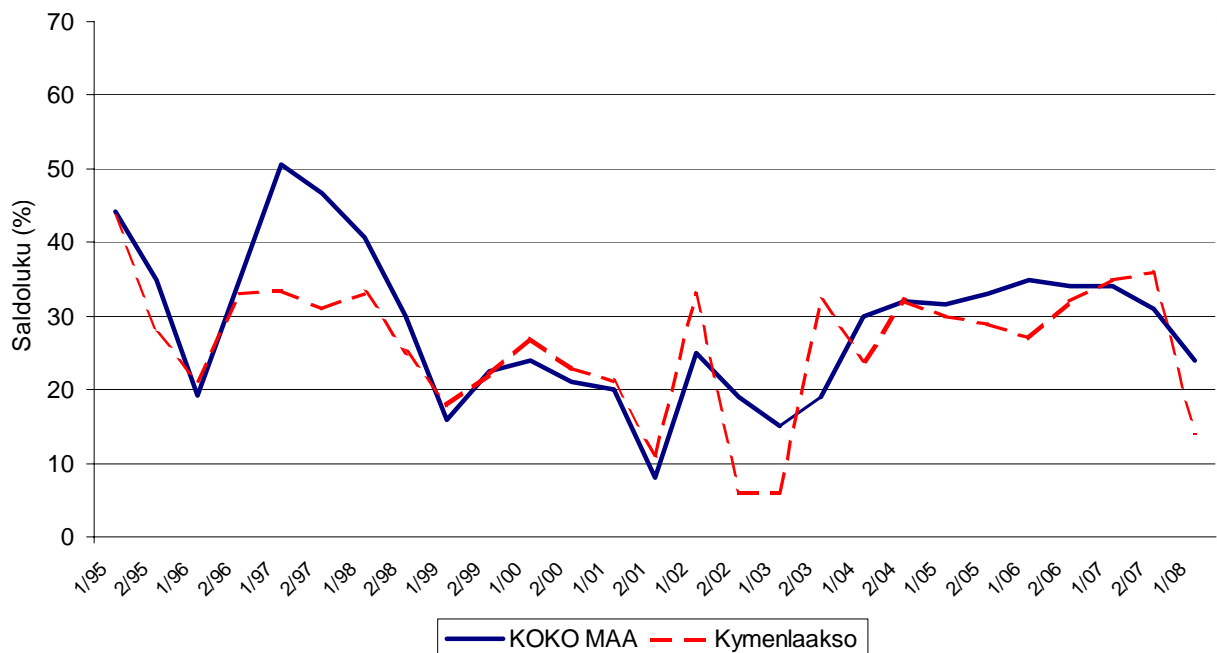
Taulukko 3.1: Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana.

	Paranee	Pysyy ennallaan	Huononee	Saldoluku
	%	%	%	%
KOKO MAA	35	54	11	24
Kymenlaakso	26	63	12	14

Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Kymenlaaksossa ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Kymenlaaksossa toimivista pk-yrityksistä nyt 26 prosenttia ennakoii suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan ja kaksitoista prosenttia yrityksistä ennakoii suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat nyt heikkomat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten yleisten suhdannenäkymien kehitys tutkimusjaksosta 1/95 lähtien. Syksyn 2007 tilanteeseen verrattuna sekä Kymenlaakson että koko maassa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat jonkin verran laskeneet.

3.1. YLEISET SUHDANNENÄKYMÄT LÄHIMMÄN VUODEN AIKANA

3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin

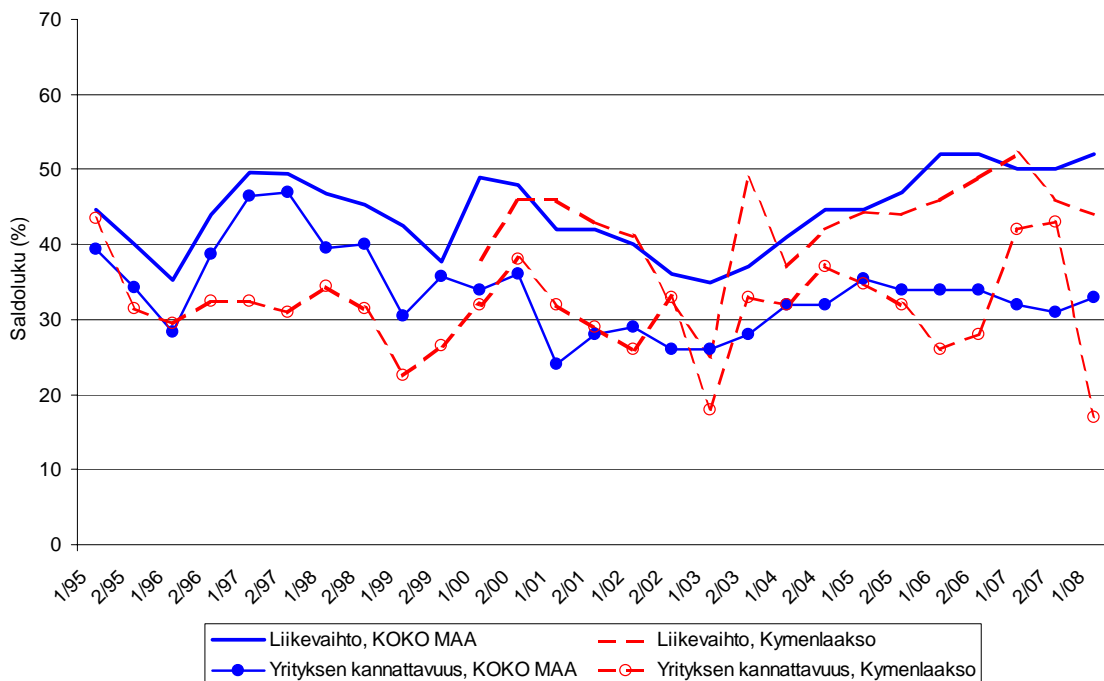
Taulukko 3.2:Pk-yritysten suhdannenäkymät osatekijöittäin seuraavan vuoden kuluttua.

	Liikevaihto	Investointien arvo	Viennin arvo	Tuonnin arvo	Tuotanto-kustannukset	Yrityksen kannattavuus	Vaka-varaisuus	Tuotekehitys-panostukset
KOKO MAA								
Suurempi	59	26	22	19	53	44	44	32
Yhtä suuri	33	61	71	74	40	45	51	62
Pienempi	8	14	7	7	8	11	5	6
Saldoluku (%)	52	12	16	12	45	33	39	26
Kymenlaakso								
Suurempi	55	20	14	17	63	34	40	30
Yhtä suuri	35	74	78	76	28	50	57	64
Pienempi	11	7	9	7	9	16	3	6
Saldoluku (%)	44	13	5	10	54	18	37	24

Koko maan ja Kymenlaakson pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen edelleen positiivisia. Kymenlaaksossa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat keskimääräistä paremmat investointien arvon kohdalla. Myös tuotantokustannusten nousua ennakoii suurempi osuus Kymenlaakson pk-yrittäjistä kuin koko maassa keskimäärin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten liikevaihdon ja yrityksen kannattavuuden suhdannenäkymien⁴ kehitys jaksosta 1/95 lähtien. Sekä liikevaihdon että yrityksen kannattavuuden suhdannenäkymät ovat Kymenlaaksossa jonkin verran laskeneet syksyn 2007 kyselystä. Koko maan suhdannenäkymät ovat sekä liikevaihdon että kannattavuuden kohdalla lievässä nousussa.

3.2. SUHDANNENÄKYMÄT SEURAAVAN VUODEN KULUTTUA

⁴ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

4 Pk-yritysten kehittämistarpeet

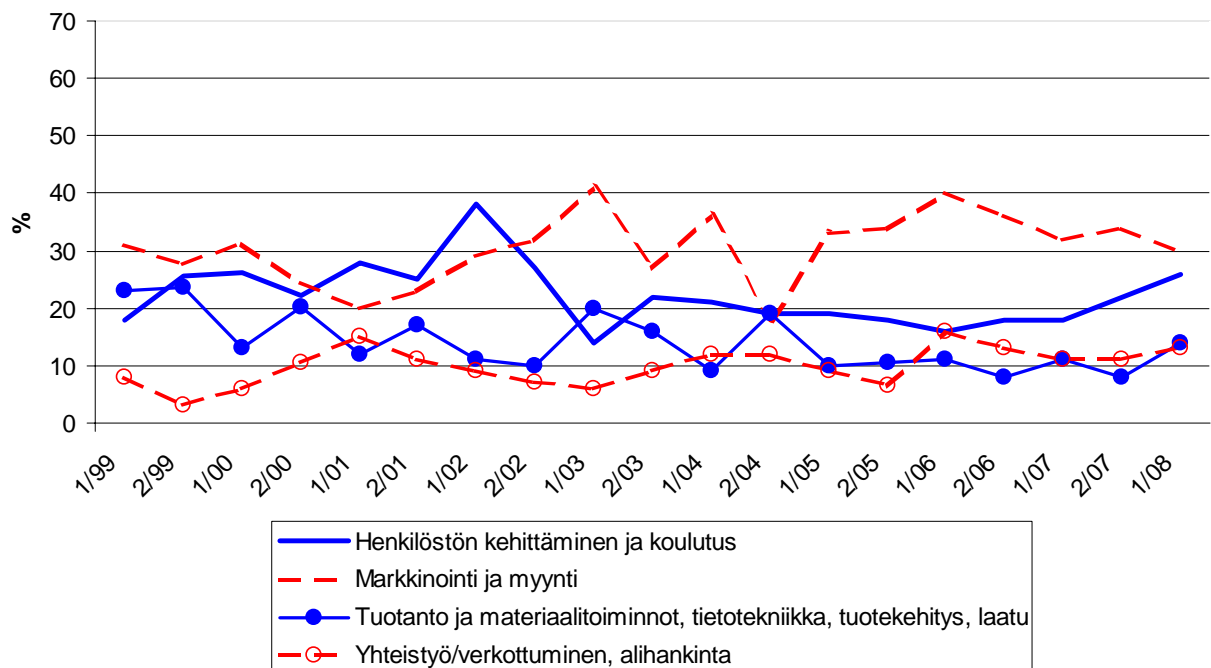
Taulukko 4: Pk-yrityksillä eniten kehittämistarvetta tällä hetkellä.

	KOKO MAA %	Kymenlaakso %
Johtaminen	5	5
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	20	26
Markkinointi ja myynti	35	30
Vienti ja kansainvälistyminen	4	1
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	5	4
Tuotanto ja materiaalitoinnot, tietotekniikka, tuotekehitys, laatu	10	14
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	14	13
Ympäristö- ja muiden säädösvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa	2	0
Ei kehittämistarvetta	6	8

Koko maan ja Kymenlaakson alueen pk-yritysten kehittämistarpeet ovat melko samankaltaisia. Kymenlaakson pk-yrityksissä koetaan olevan koko maan keskiarvon tavoin eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta sekä alueen että koko maan pk-yrityksillä on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa.

Tuotanto- ja materiaalitointoihin, yhteistyöhön/verkottumiseen ja alihankintaan sekä henkilöstön kehittämiseen ja koulutukseen liittyvät kehittämistarpeet ovat lisääntyneet Kymenlaaksossa toimivien pk-yritysten keskuudessa syksyn 2007 tilanteeseen verrattuna. Markkinointiin ja myyntiin liittyvät tarpeet ovat sen sijaan vähentyneet.

4. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET Kymenlaakso

5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet

Taulukko 5: Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet.

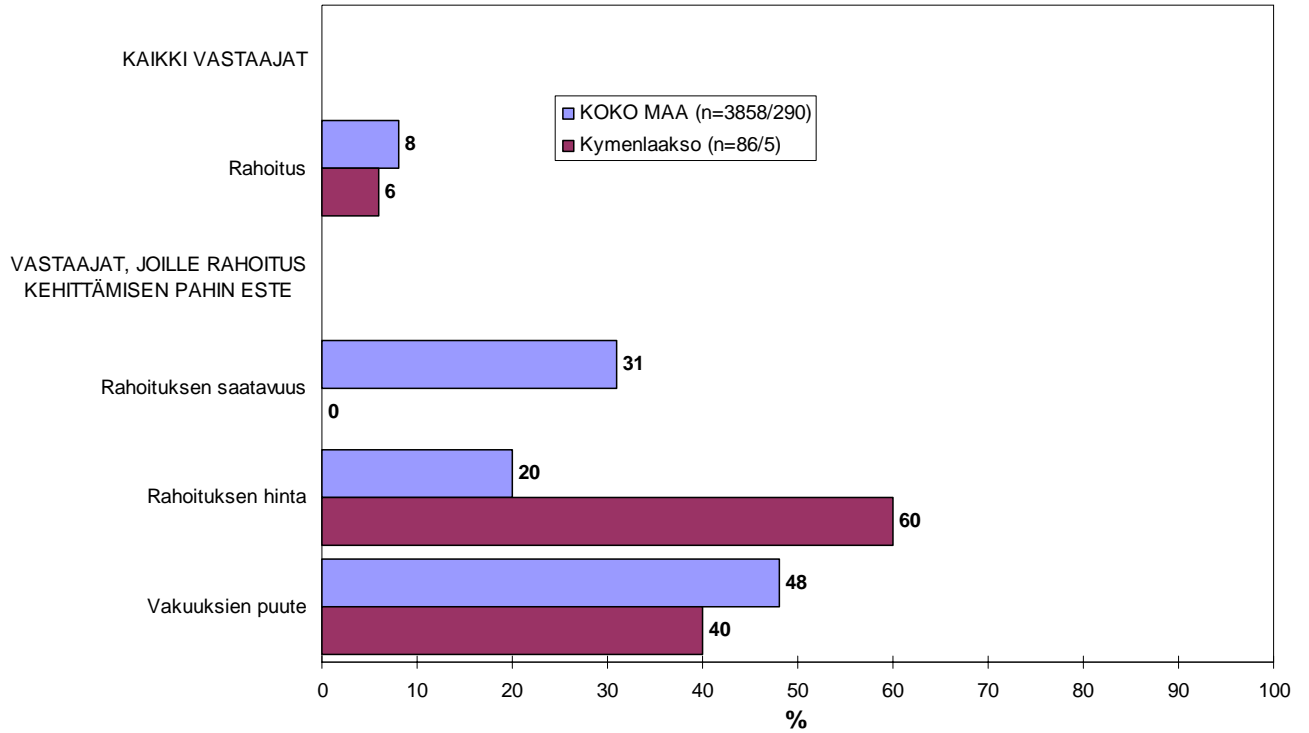
	KOKO MAA	Kymenlaakso
	%	%
YRITYSTOIMINNAN SÄÄTELY	4	2
byrokratia	1,6	0,0
työlainsäädäntö	0,8	1,2
työehtosopimukset	0,5	0,0
muu sääntely	1,1	1,2
KUSTANNUSTASO	13	9
verotus	1,8	0,0
palkkataso	3,6	3,5
työn sivukulut	4,6	4,7
muut tuotantokustannukset	2,8	1,2
KILPAILUTILANNE	19	24
kireä kilpailutilanne	13,0	17,4
markkinoiden liiallinen keskittyminen	1,9	3,5
julkisen sektorin elinkeinotoiminta	0,6	1,2
markkinoita vääristävät tuet	0,5	0,0
harmaa talous, konkurssit jne.	0,7	0,0
kysynnän riittämättömyys	1,7	2,3
RAHOITUS	8	6
rahoituksen saatavuus	2,3	3,5
rahoituksen hinta	1,5	0,0
vakuuksien puute	3,6	2,3
RESURSSITEKIJÄT	29	28
ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	18,7	20,9
alihankkijoiden/osatoimittajien		
saatavuus	1,6	1,2
toimitilat	1,7	0,0
koneet ja laitteet	0,8	2,3
muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	4,9	2,3
YLEINEN SUHDANNE- /MAAILMANTILANNE	13	13
MUUT TEKIJÄT	9	9
EI OSAA SANOA	7	8

Kymenlaaksossa pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat edelleen resurssitekijät sekä kilpailutilanteeseen liittyvät tekijät. Resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuus koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteiksi. Resurssitekijät koetaan kuitenkin hieman pienemmäksi kehittämisen esteeksi Kymenlaaksossa kuin koko maassa keskimäärin.

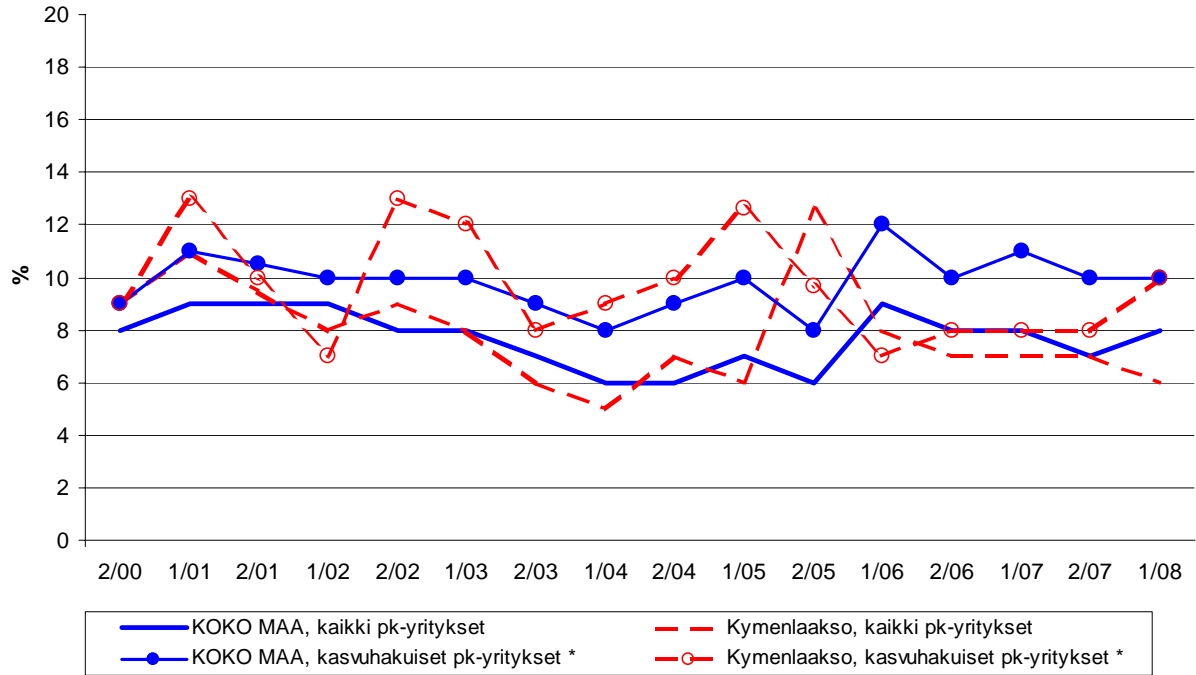
Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 6 prosentilla Kymenlaakson pk-yrityksistä. Näistä yrityksistä rahoituksen hinta on pahimpana esteenä 60 prosentilla ja vakuuksien puute neljällä kymmenestä. Kymenlaaksossa toimivat pk-yritykset kokevat rahoituksen olevan hieman pienempi kehittämisen este kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin. Koko maassa kaikki pk-yritykset pitävät rahoittamista hieman suurempana kehittämisen esteenä kuin syksyn 2007 selvityksessä ja kasvuhakuiset⁵ pk-yritykset samantasoisena. Kymenlaaksossa kasvuhakuiset pk-yritykset pitävät nyt rahoitusta hieman suurempana kehittämisen esteenä kuin syksyllä 2007.

⁵ Voimakkaasti kasvuhakuiset ja mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkivät pk-yritykset yhteensä.

5.1 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET -Rahoitus- n=kaikki vastaajat/rahoitus suurin kehittämisen este

5.2 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET -Rahoitus kokonaisuudessaan

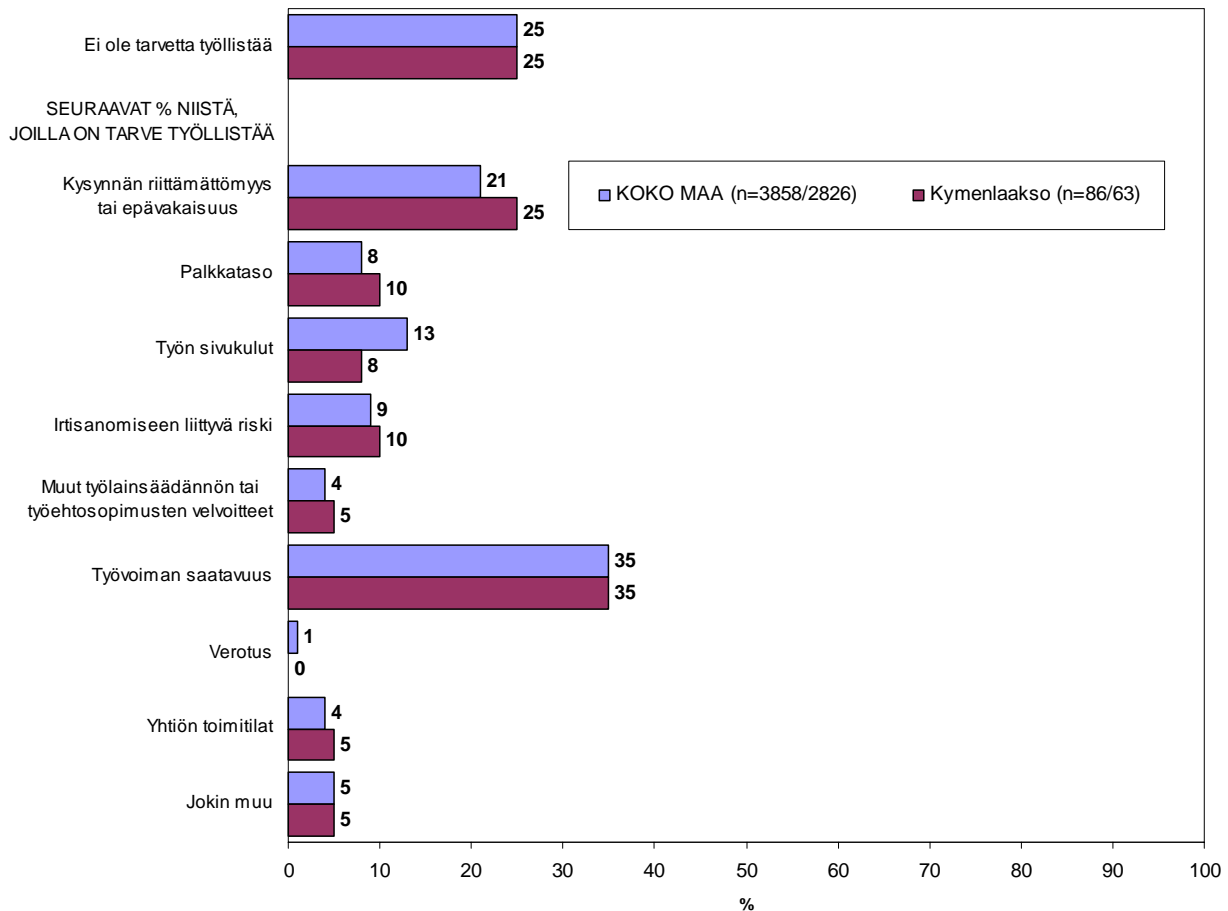

*) Yritys on voimakkaasti kasvuhakuinen tai pyrkii kasvamaan mahdollisuuksien mukaan

6 Pk-yritysten työllistämisen esteet

Kymenlaakson pk-yrityksillä työllistämisen suurimmat esteet ovat työvoiman saatavuus ja kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus. Työvoiman saatavuutta pitää noin joka kolmas niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, työllistämisen suurimpana esteenä ja kysynnän riittämättömyyttä ja epävakautta noin joka neljäs. Nämä kaksi tekijää koettiin suurimmiksi esteiksi myös koko maan tasolla. 25 prosentilla Kymenlaakson ja koko maan pk-yrityksistä ei ole tarvetta työllistää.

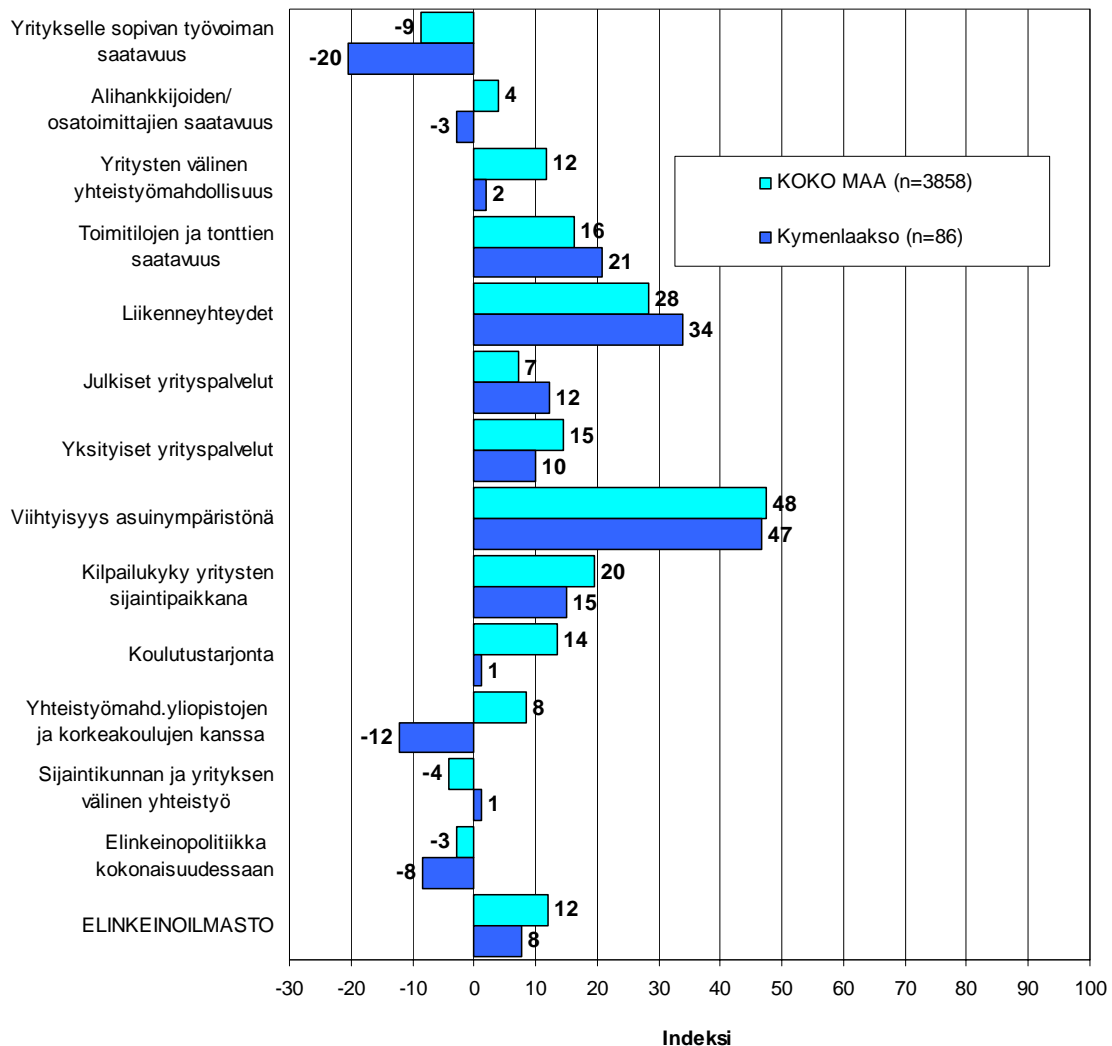
6. PK-YRITYSTEN TYÖLLISTÄMISEN SUURIN ESTE n=kaikki vastaajat/yrityksellä tarve työllistää

7 Elinkeinoilmasto

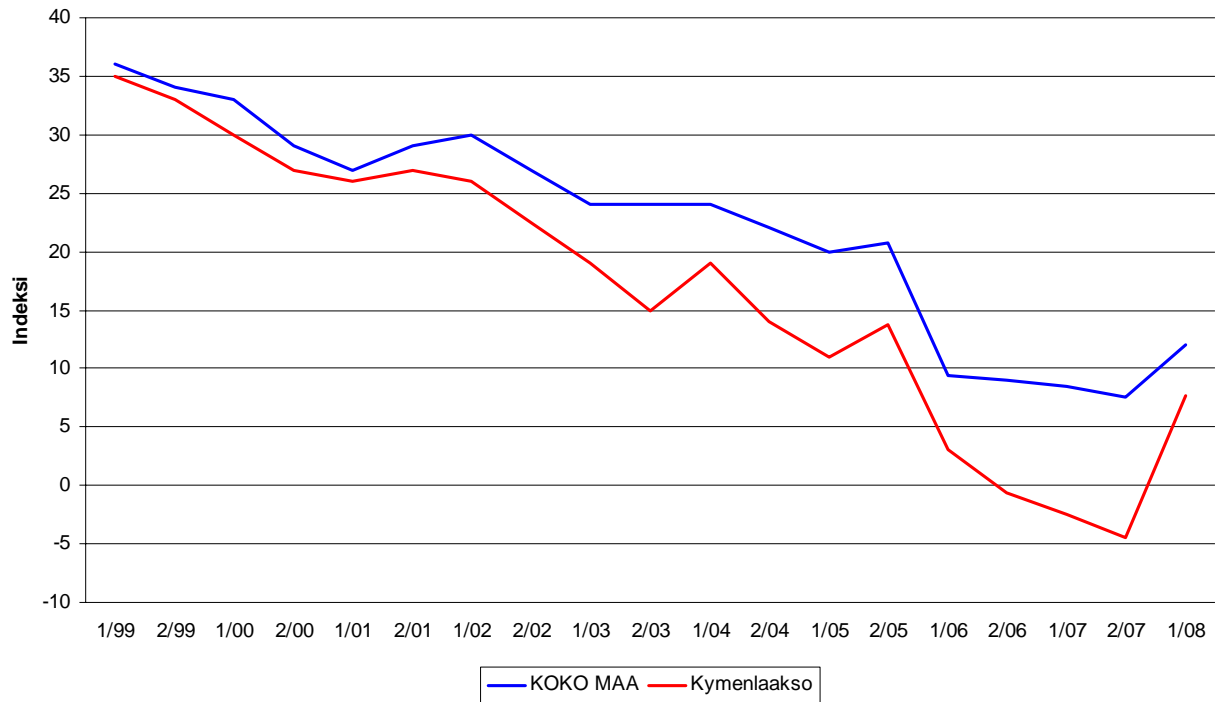
Yrityksen sijaintikuntaan elinkeinon harjoittamisen näkökulmasta ollaan Kymenlaaksossa tyytymättömämpiä kuin koko maassa keskimäärin. Tyytyväisimpiä Kymenlaaksossa sijaitsevat pk-yritykset ovat alueen viihtyisyyteen asuinympäristönä ja liikenneyhteyksiin. Tyytymättömimpiä alueella ollaan yritykselle sopivan työvoiman saatavuuteen ja yhteistyömahdollisuuksiin yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa sekä elinkeinopolitiikkaan kokonaisuudessaan. Kymenlaaksossa pk-yritykset ovat koko maan pk-yrityksiä tyytyväisempiä toimitilojen ja tonttien saatavuuteen, liikenneyhteyksiin ja julkisiin yrityspalveluihin. Kokonaisuutena tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on Kymenlaaksossa selvästi noususuunnassa. Myös koko maan keskimääräinen tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on paremmalla tasolla kuin syksyllä 2007. Aiemmin kysytty tekijä 'yhteiskunnalliset turvallisuuspalvelut' ei ole ollut mukana kyselyssä vuodesta 2006 lähtien.

7.1. ELINKEINOILMASTO n=kaikki vastaajat

7.2. ELINKEINOILMASTO

- Keskiarvo sijaintikunnan elinkeinoilmastoa koskevista väittämistä-

8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus

Taulukko 6: Pk-yritysten kasvuhakuisuus.

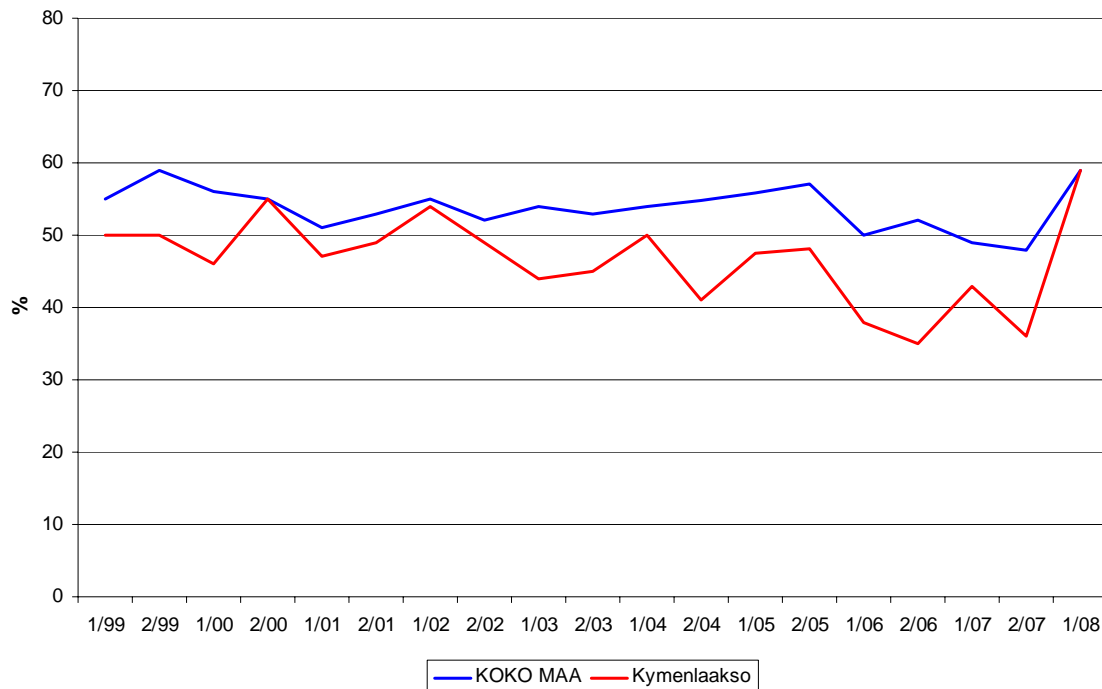
	KOKO MAA %	Kymenlaakso %
Olemme voimakkaasti kasvuhakuinen	13	11
Pyrimme kasvamaan mahdollisuuksien mukaan	46	49
Pyrimme säilyttämään asemamme	31	29
Yrityksellämme ei ole kasvutavoitteita	9	12
Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	1	0

Kymenlaaksossa on nyt suhteellisesti vähemmän voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä kuin koko maassa keskimäärin. Yrityksen toiminnan loppumisesta seuraavan vuoden aikana ennakoi prosentti koko maan pk-yrityksistä. Kymenlaakson alueella toiminnan loppumisesta ei ennakoi yksikään. Tärkeimpänä kasvukeinonaan alueen pk-yritykset pitävät uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämistä, yhteistyön lisäämistä muiden yritysten kanssa sekä myynnin ja markkinoinnin lisäämistä.

Voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on Kymenlaaksossa nyt hieman enemmän kuin koko maassa; koko maassa kasvuhakuisia yrityksiä on yhteensä 59 prosenttia kun Kymenlaaksossa niitä on 60 prosenttia. Voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten osuus on kasvanut koko maassa sekä alueella. Alueella kasvua on ollut selkeämmin, noin seitsemän prosenttiyksikön verran. Kokonaisuutena kasvuhakuisten pk-yritysten osuus alueella on noussut syksyn 2007 tilanteeseen verrattuna. Myös koko maassa kasvuhakuisten osuus on noussut.

8. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS

-Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavien yritysten osuus kaikista yrityksistä-

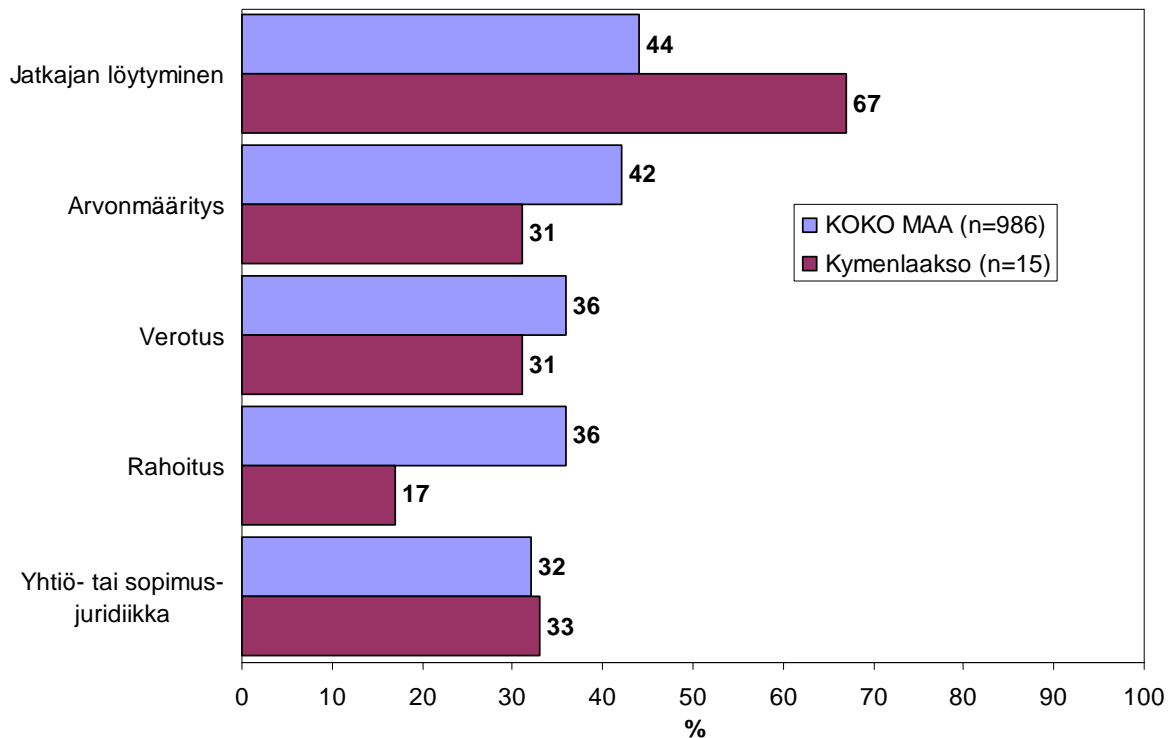
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset

Taulukko 7: Sukupolven- tai omistajanvaihdokset pk-yrityksissä.

	KOKO MAA %	Kymenlaakso %
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS ODOTETTAVISSA LÄHIMMÄN 5 VUODEN AIKANA		
Ei	62	66
Kyllä, 1-2 vuoden sisällä	10	8
Kyllä, 3-5 vuoden sisällä	16	9
Ei osaa sanoa	12	17

Kymenlaakson alueella on sukupolven- tai omistajanvaihdos odotettavissa lähimmän viiden vuoden aikana noin joka viidennessä pk-yrityksessä, kun taas koko maassa näin on noin neljänneksellä. Suurin haaste sukupolven- tai omistajanvaihdosta aikoville yrityksille Kymenlaakson alueella on jatkajan löytäminen.

9. ODOTETTAVISSA OLEVAT ONGELMAT SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOKSEEN LIITTYVISSÄ ASIOISSA -Yritykset, joissa vaihdos odotettavissa lähimmän 5 vuoden aikana- n=sukupolven-/omistajanvaihdos viiden vuoden sisällä

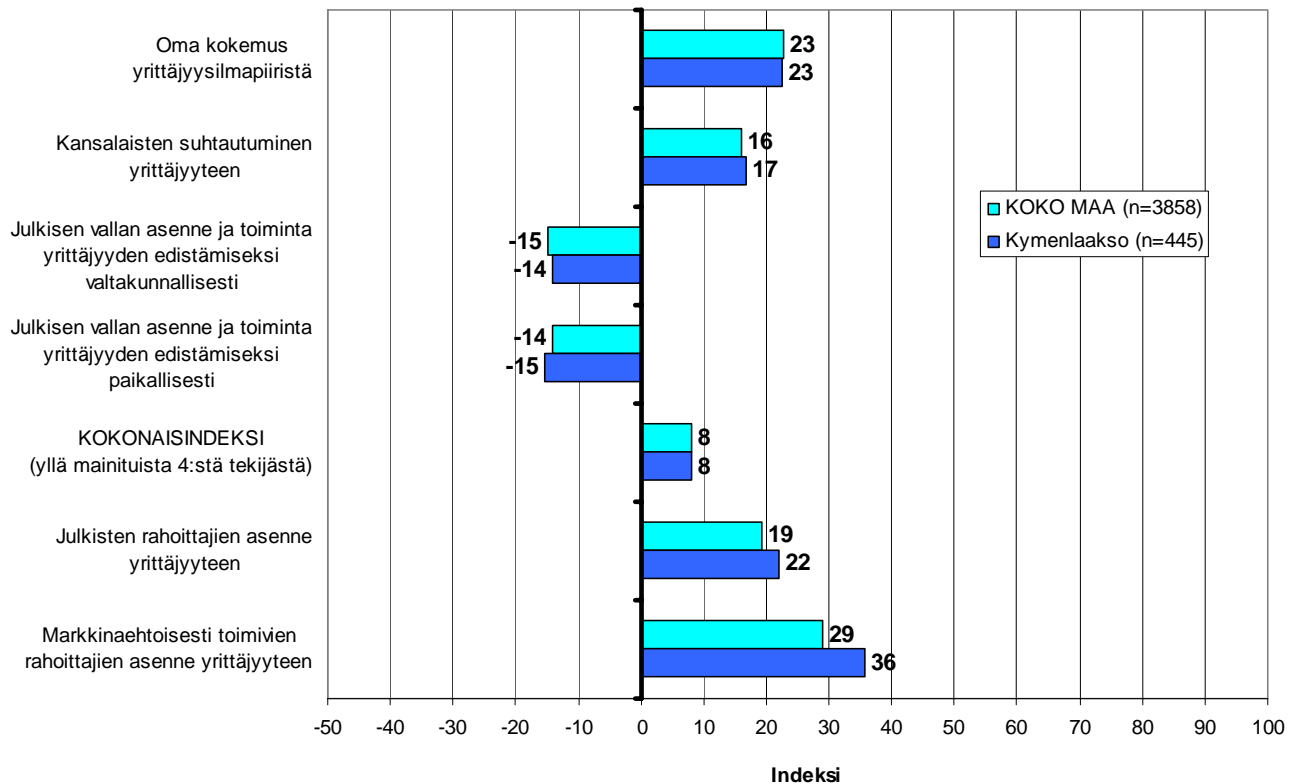

10 Yrittäjyysilmapiiri

Koko maan ja alueen keskimääräinen kokonaisindeksi yrittäjyysilmapiirille on positiivinen +8. Indeksien osatekijöistä oma kokemus yrittäjyysilmapiiristä sekä kansalaisten suhtautuminen yrittäjyyteen arvioidaan positiivisiksi tekijöiksi Kymenlaaksossa. Arviot omasta kokemuksesta ja kansalaisten suhtautumisesta ovat koko maassa positiivisemmat syksyyn 2007 verrattuna. Julkisen vallan asenne ja toimet arvioidaan selkeästi negatiivisiksi sekä Kymenlaakson että koko maan osalta.

Sekä markkinaehtoisesti toimivien että julkisten rahoittajien asenne yrittäjyyteen arvioidaan Kymenlaakson alueella hieman paremmaksi kuin koko maassa keskimäärin. Markkinaehtoisien rahoittajien asenne saa paremman arvioin julkiseen puoleen verrattuna sekä Kymenlaaksossa että koko maassa keskimäärin.

10. YRITTÄJYYSILMAPIIRI
n=kaikki vastaajat

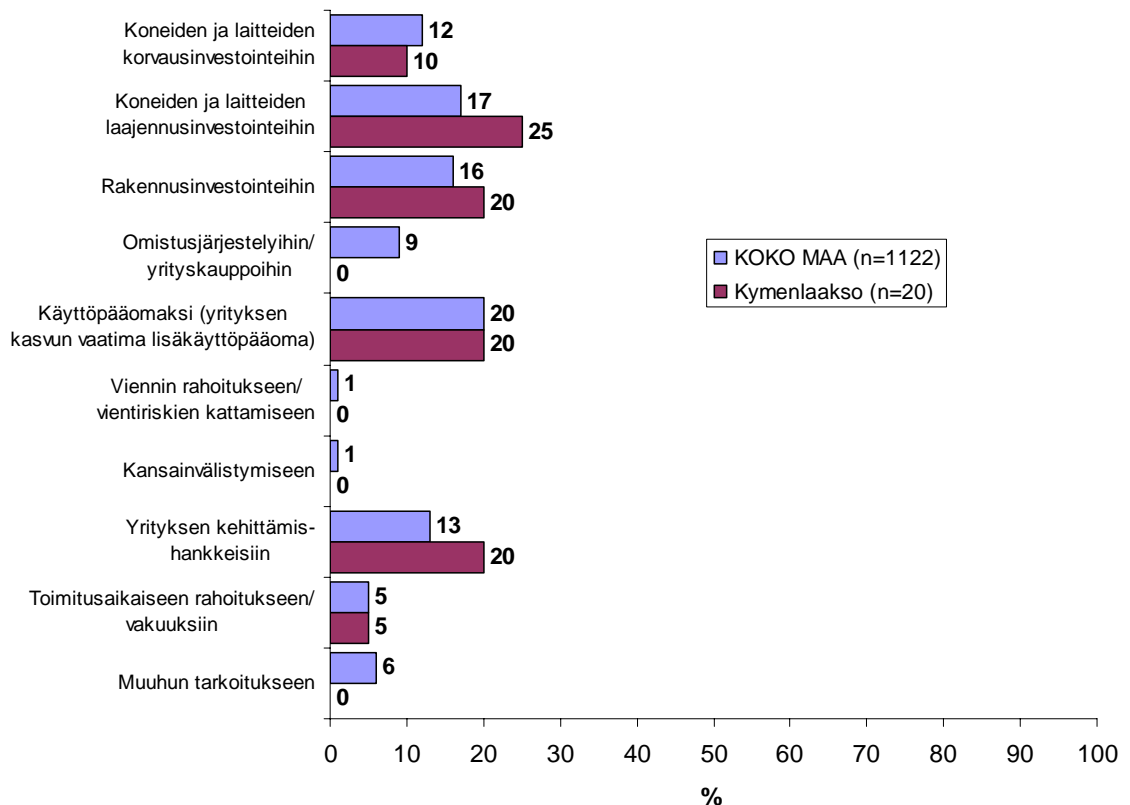

11 Pk-yritysten rahoitus

Kymenlaakson alueen yrityksistä 31 prosenttia oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana, kun taas koko maassa näin oli tehnyt 36 prosenttia.

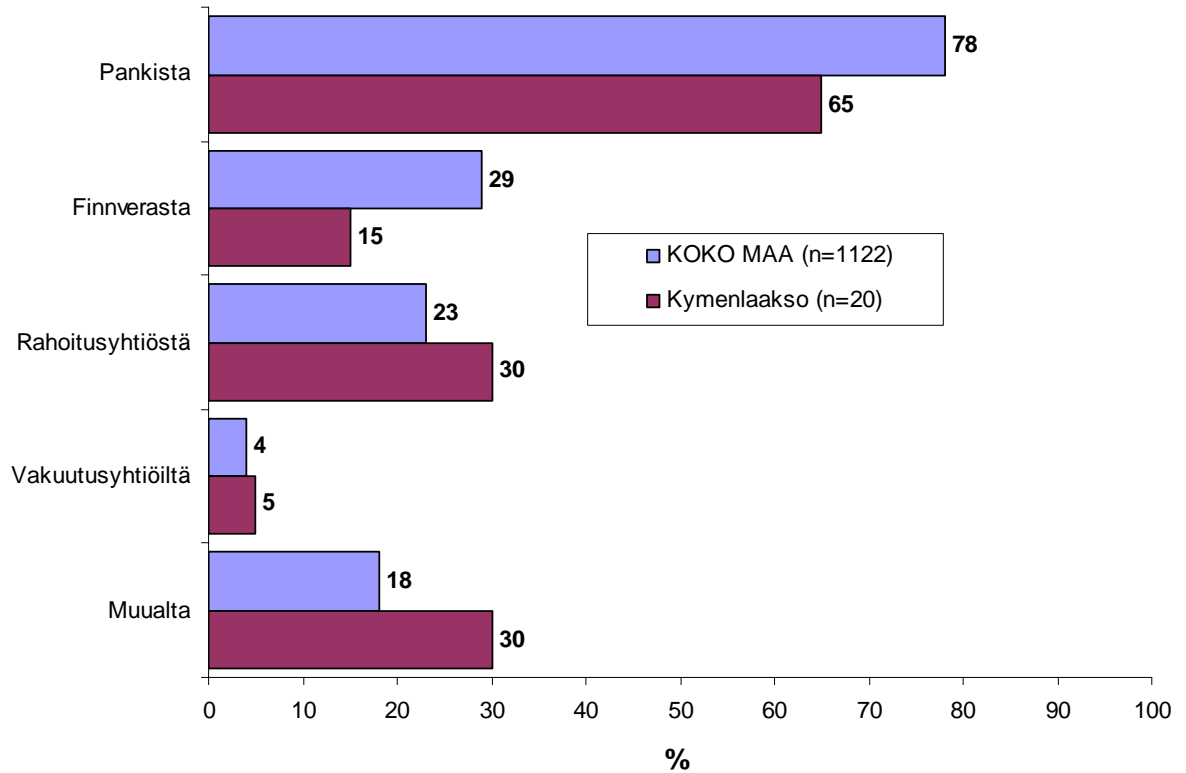
Joka neljäs Kymenlaaksossa ja joka kolmas koko maassa toimivista pk-yrityksistä aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Tärkeimpänä käyttötarkoituksena rahoitukselle pidetään rahoituksen ottamista koneiden ja laitteiden laajennusinvestointeihin. Kymenlaakson pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (65 %) tai rahoitusyhtiöistä (30 %). Finnverasta rahoitusta aikoo hakea 15 prosenttia rahoitusta hakevista alueen yrityksistä.

11. TÄRKEIN KÄYTTÖKOHDE ULKOPUOLISELLE RAHOITUKSELLE - Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

12. MISTÄ AIKOO HAKEA RAHOITUSTA

-Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta
n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

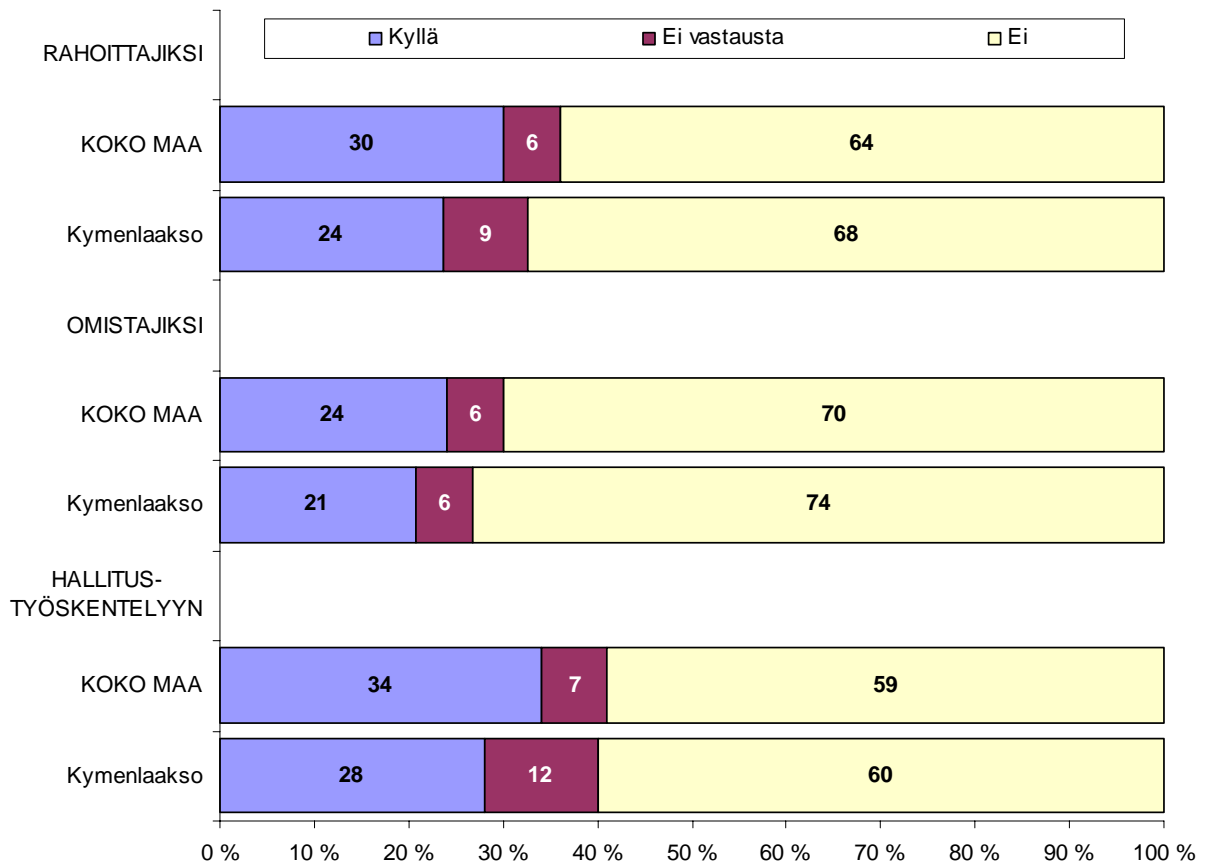

Joka kolmas koko maan osakeyhtiömuotoisista pk-yrityksistä olisi halukas ottamaan yksityisiä henkilöpääomasijoittajia mukaan yritysten toimintaan rahoittajiksi, joka neljäs omistajiksi ja joka kolmas hallitustyöskentelyyn. Kymenlaakson osakeyhtiömuotoisista pk-yrityksistä 24 prosenttia olisi halukas ottamaan heitä rahoittajiksi, 21 prosenttia omistajiksi ja 28 prosenttia hallitustyöskentelyyn.

Yksityisiä pääomasijoittajia osakeyhtiömuotoisista pk-yrityksistä ottaisi puolestaan mukaan yrityksen toimintaan vajaa kolmasosa koko maan pk-yrityksistä, omistajaksi joka viides ja joka neljäs hallitustyöskentelyyn. Kymenlaaksossa noin neljännes osakeyhtiömuotoisista pk-yrityksistä olisi valmis ottamaan yksityisiä pääomasijoittajia rahoittajiksi, omistajiksi noin viidesosa ja noin kuudesosa hallitustyöskentelyyn.

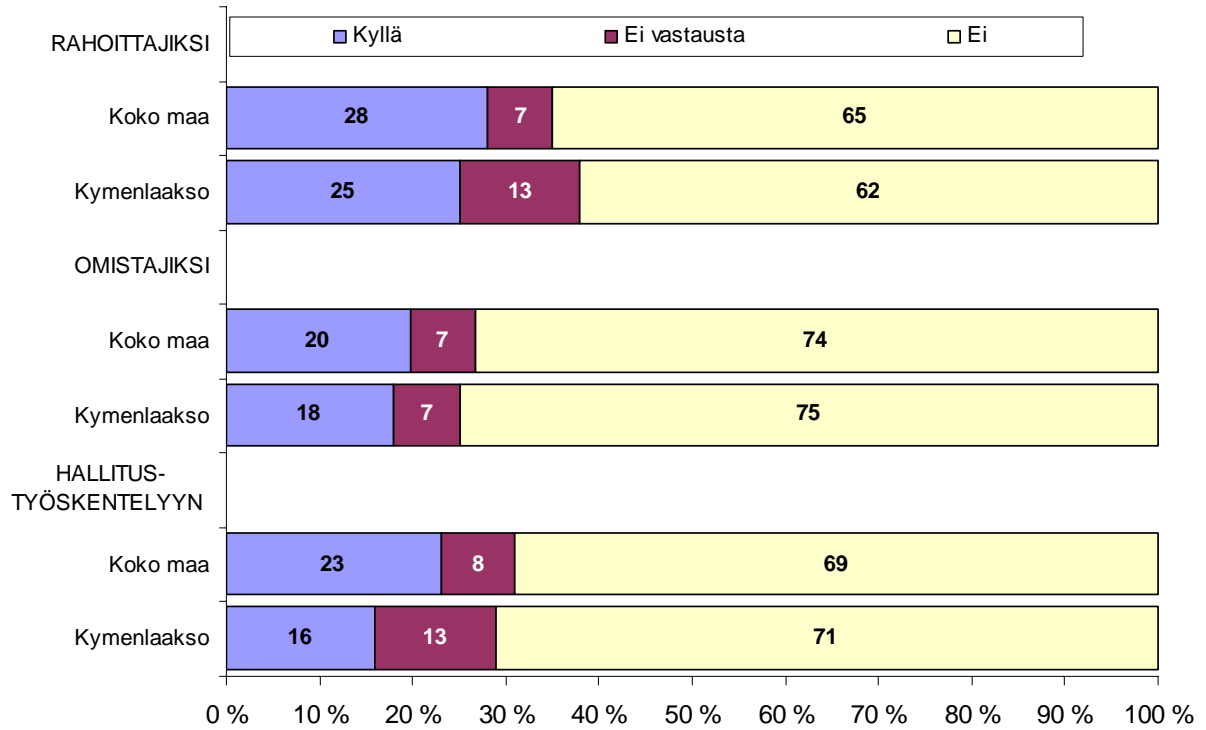
13.1. OLISIKO HALUKAS OTTAMAAN YKSITYISIÄ HENKILÖPÄÄOMASIJOITTAJIA MUKAAN YRITYKSEN TOIMINTAAN

Osakeyhtiöt, KOKO MAA n=3286, Kymenlaakso n=68

13.2. OLISIKO HALUKAS OTTAMAAN YKSITYISIÄ PÄÄOMASIJOTUSYHTIÖITÄ MUKAAN YRITYKSEN TOIMINTAAN

Osakeyhtiöt, KOKO MAA n=3286, Kymenlaakso n=68

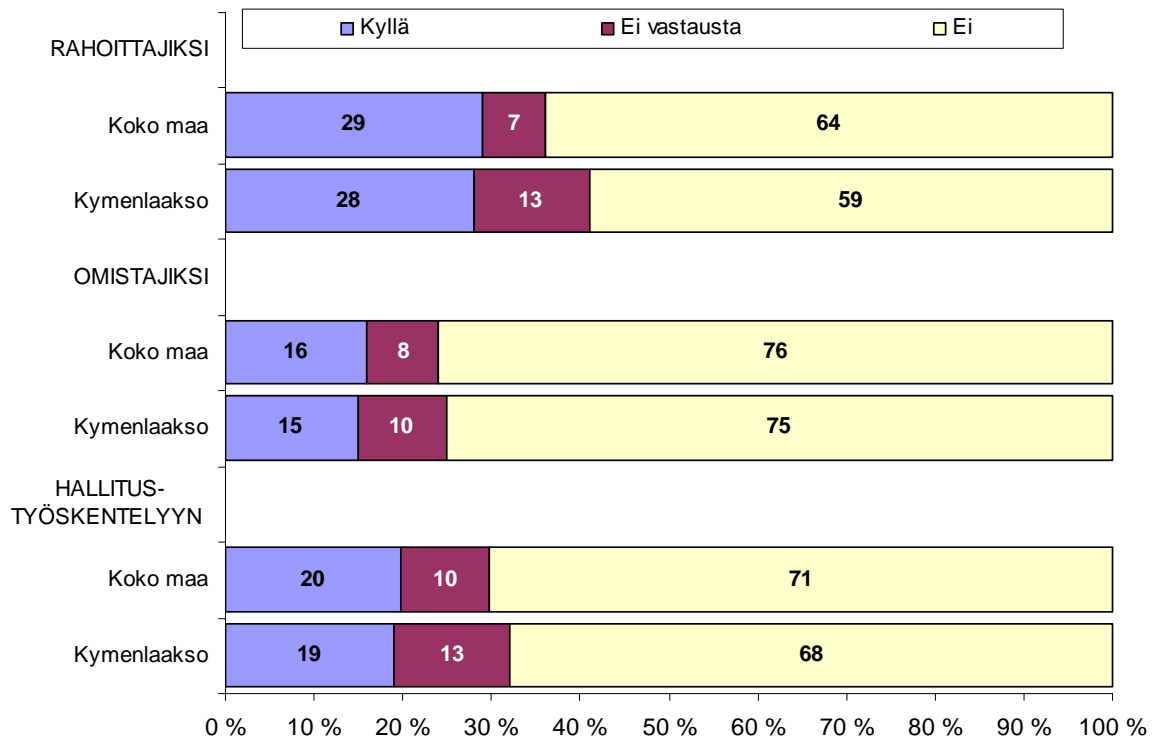

Alueellisia pääomasijoitusrahastoja ottaisi toimintaan mukaan rahoittajaksi alueella 28 prosenttia ja koko maassa 29 prosenttia, omistajaksi Kymenlaakson ja koko maan pk-yrityksistä noin joka kuudes ja hallitustyöskentelyyn alueella ja maassa joka viides.

Kymenlaaksossa ja myös koko maassa kolmasosa pk-yrityksestä olisi valmis ottamaan julkisia pääomasijoittajia yrityksenä rahoittajiksi, joka kymmenes omistajaksi alueella ja koko maassa kuudesosa ja joka viides hallitustyöskentelyyn.

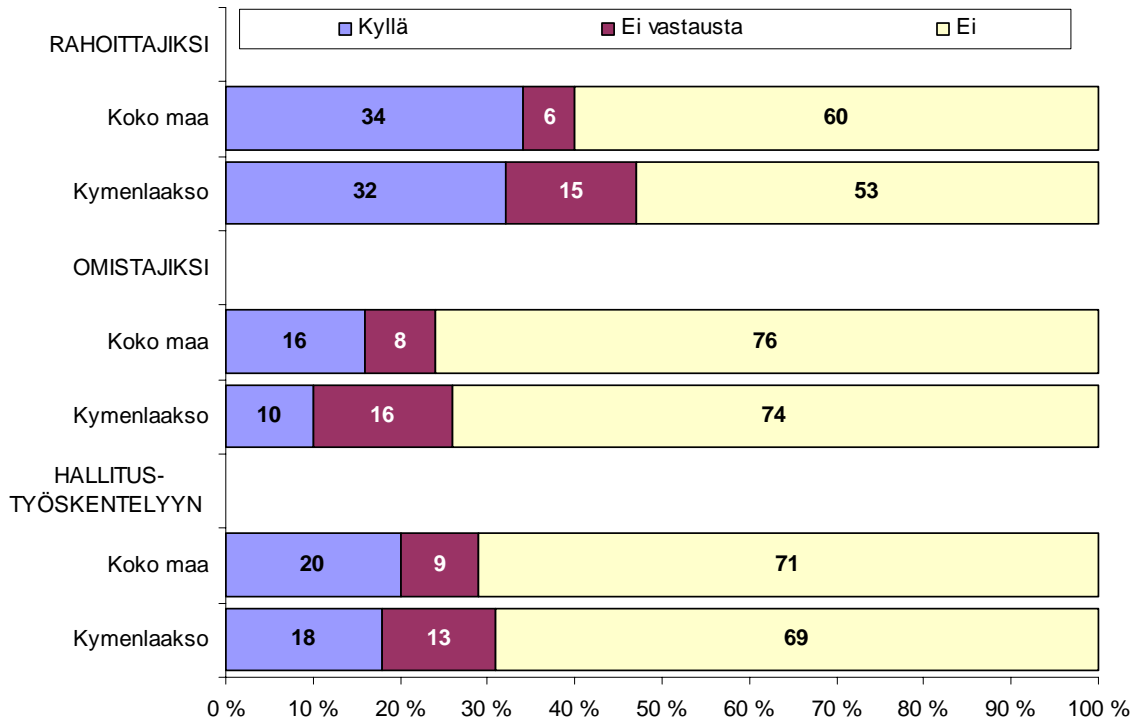
13.3. OLISIKO HALUKAS OTTAMAAN ALUEELLISIA PÄÄOMASIIJOITUSRAHASTOJA MUKAAN YRITYKSEN TOIMINTAAN

Osakeyhtiöt, KOKO MAA n=3286, Kymenlaakso n=68

13.4. OLISIKO HALUKAS OTTAMAAN JULKISIA PÄÄOMASIOITTAJIA MUKAAN YRITYKSEN TOIMINTAAN

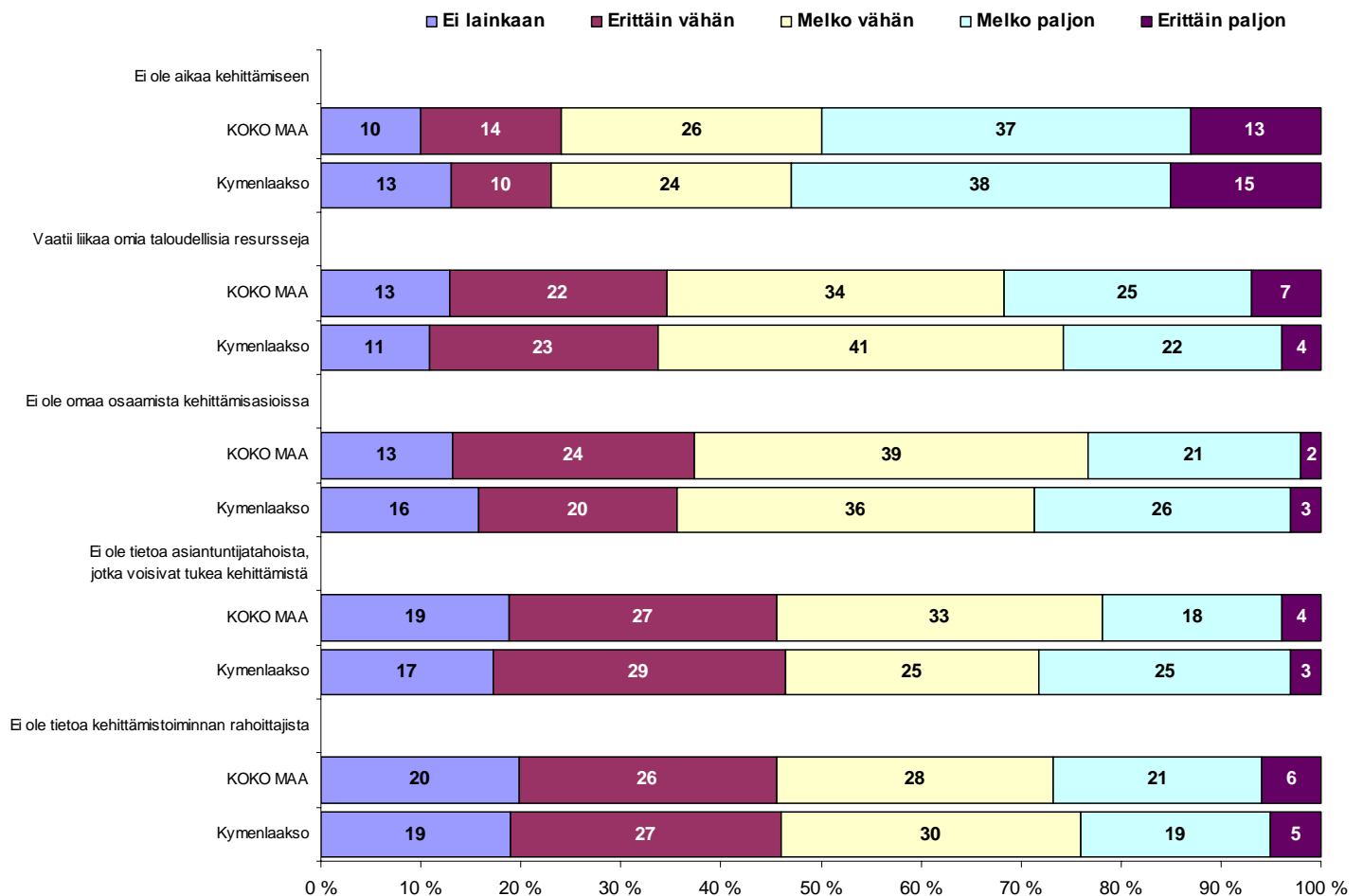
Osakeyhtiöt, KOKO MAA n=3286, Kymenlaakso n=68

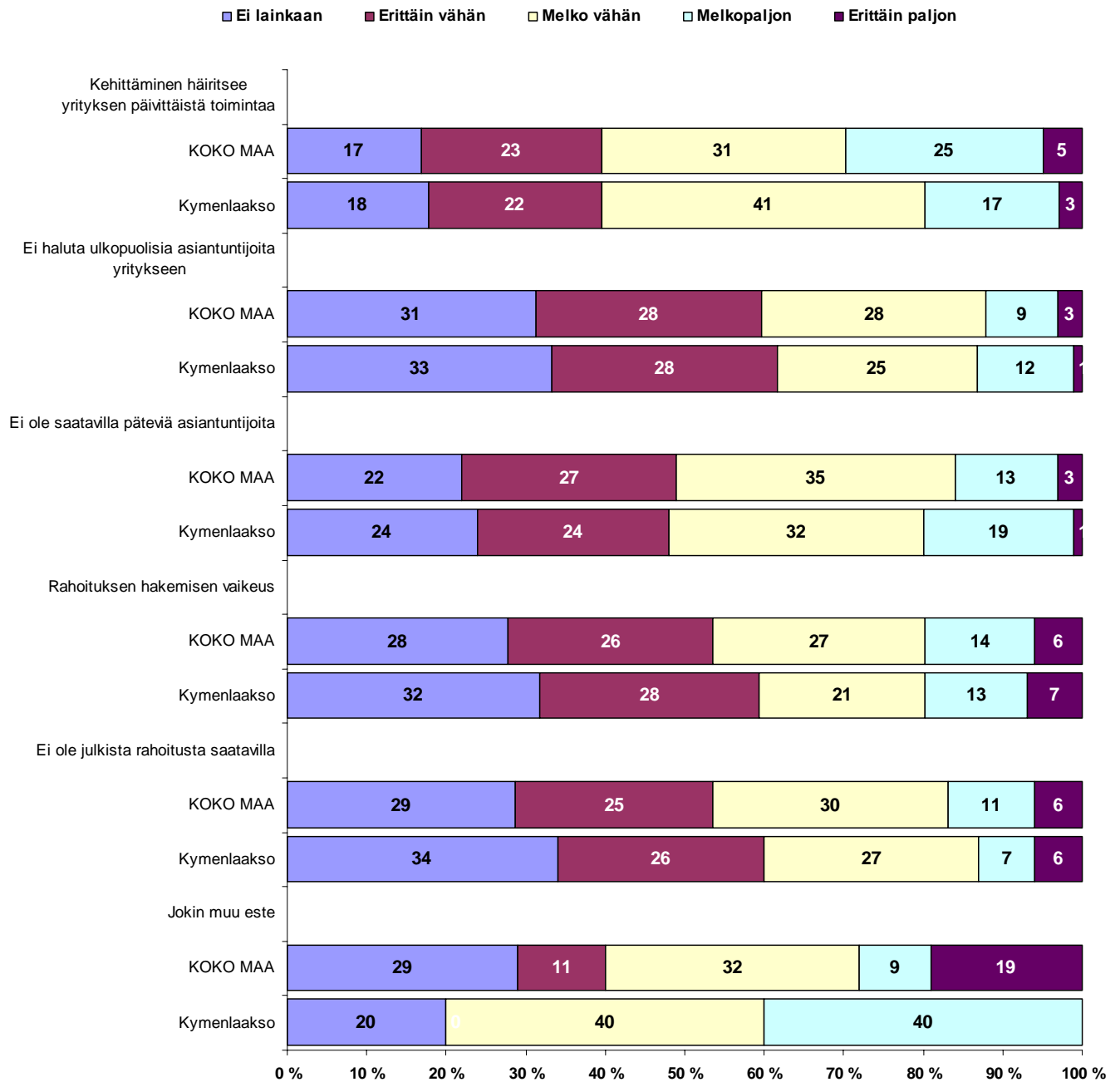

12 Pk-yritysten työelämän kehittämisen esteet

Koko maan pk-yritysten kehittämisen esteenä yli kymmenesosalla on erittäin paljon se, että kehittämiselle ei ole aikaa. Aika hieman suurempi kehittämisen este Kymenlaaksossa sijaitseville pk-yrityksille. Koko maan ja alueen osalta eri tekijät ovat melko samansuuntaisia kehittämisen esteitä. Koko maan ja alueen osalta haluttomuus saada ulkopuolisia asiantuntijoita yritykseen ei estä kehittämistä lainkaan kolmasosalla koko maan ja alueen pk-yrityksistä.

14. PK-YRITYSTEN TYÖELÄMÄN KEHITTÄMISEN ESTEET

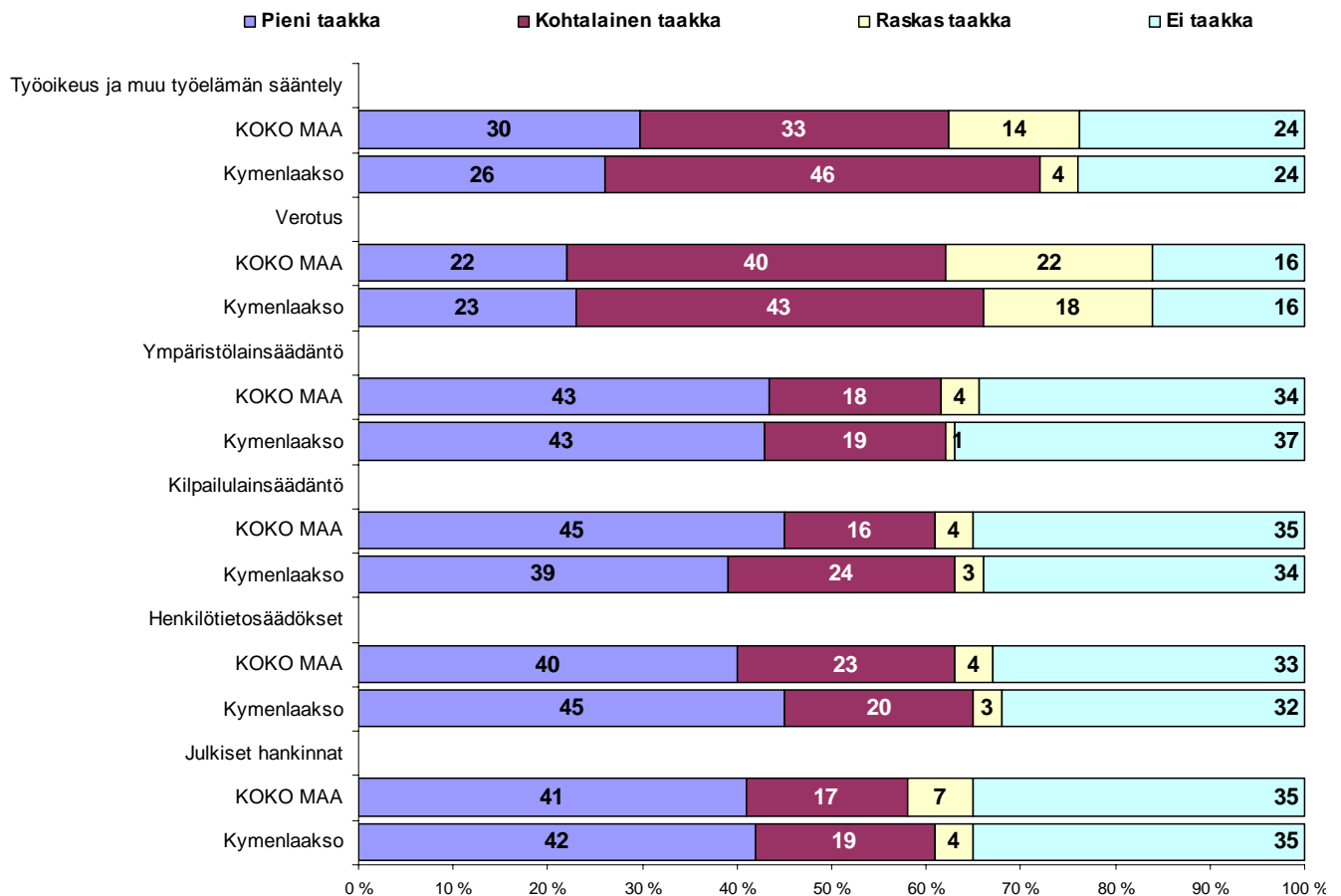

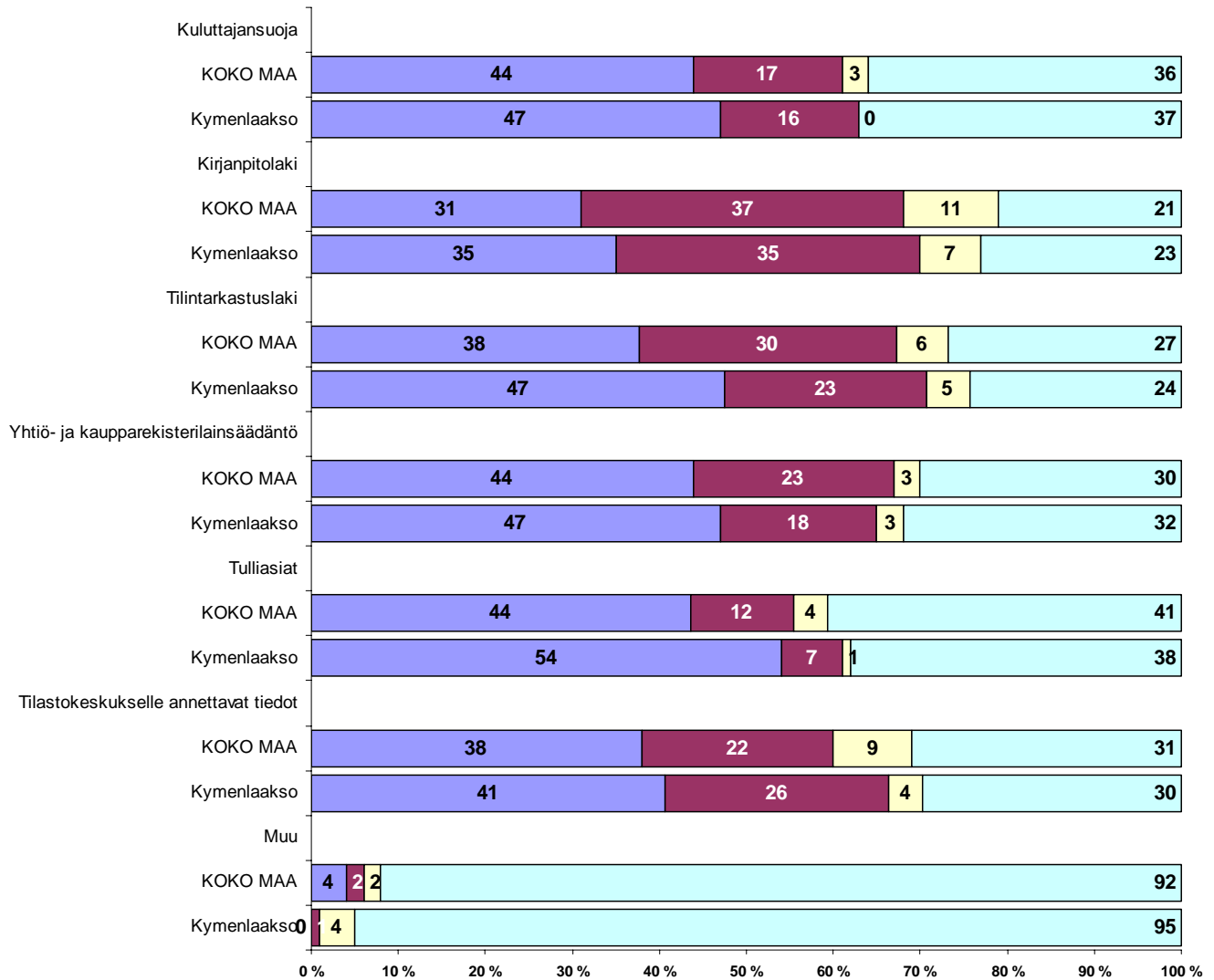

13 Hallinnollinen taakka

Koko maassa ja alueella lainsäädännöllisen taakan osalta viidesosa vastaajista pitää verotusta raskaana taakkana. Työoikeuden/muun työelämän säätelyn kokee raskaaksi taakaksi koko maan pk-yrityksistä 14 prosenttia ja Kymenlaaksossa sijaitsevista pk-yrityksistä ainoastaan 4 prosenttia. Lainsäädännöstä aiheutuvien taakkojen suuruus arvioidaan melko samansuuntaisiksi sekä alueella että koko maassa keskimäärin.; Kymenlaaksossa eri tekijät koetaan kuitenkin harvemmi raskaaksi taakaksi kuin koko maassa keskimäärin. Yli neljä kymmenestä koko Suomen ja yli puolet alueen pk-yrityksistä ei pidä tulliasioita lainkaan taakkana.

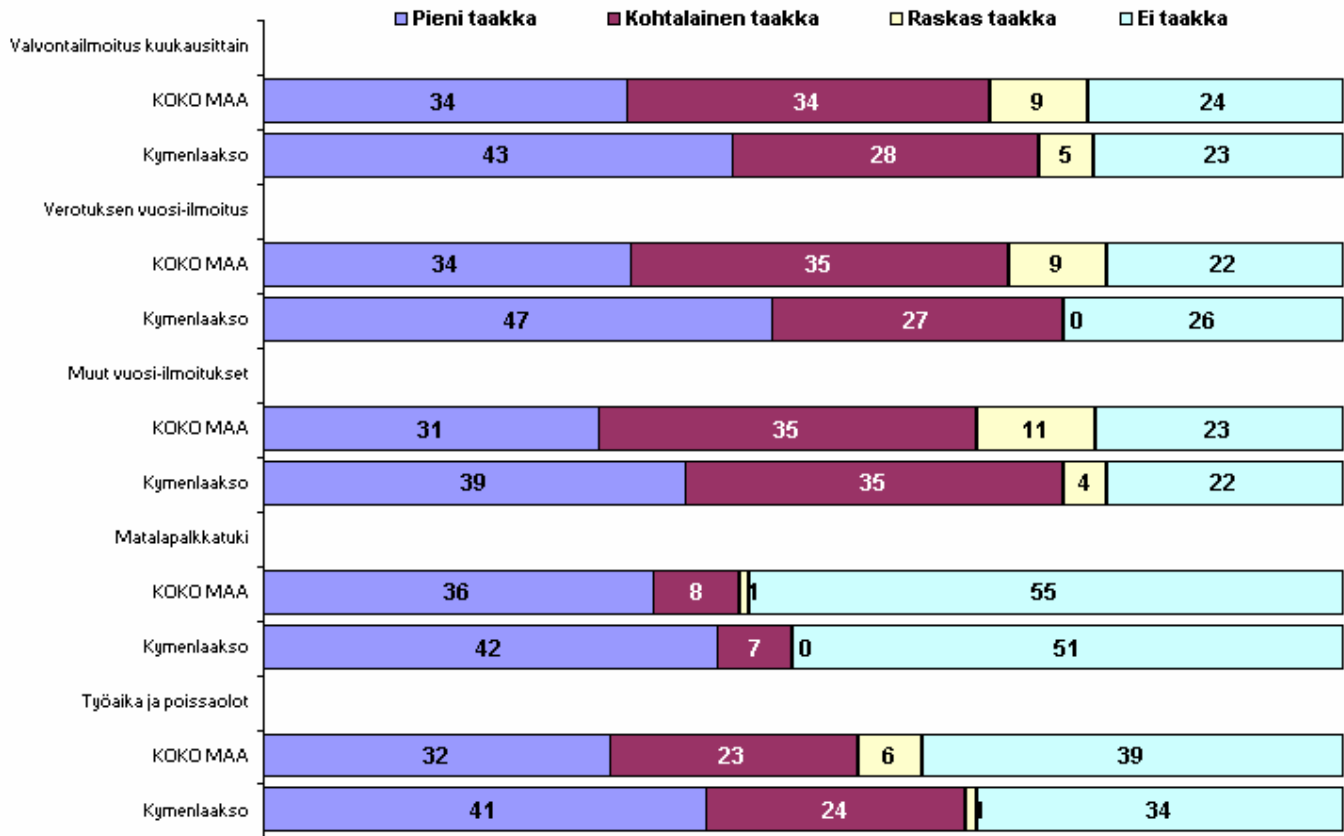
15.1.Lainsäädännöstä aiheutuva hallinnollinen taakka

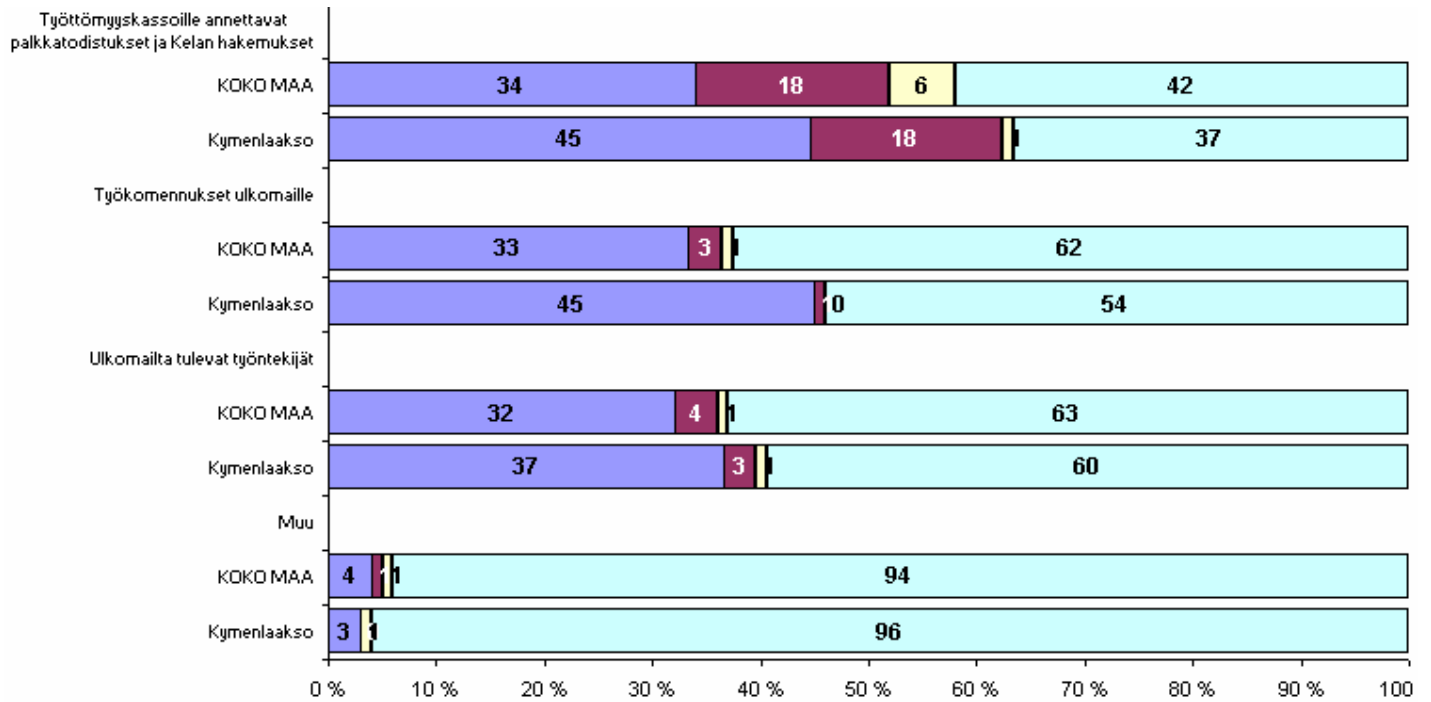

Koko maassa työnantajana toimimisesta aiheutuvan taakan osalta noin kymmenesosa pk-yrityksistä pitää muita vuosi-ilmoituksia raskaana taakkana. Muut vuosi-ilmoitukset ovat raskas taakka ainoastaan 4 prosentille alueen pk-yrityksistä. Eri tekijät ovat useammin raskas taakka koko maan pk-yrityksille kuin Kymenlaaksossa sijaitseville pk-yrityksille. Suurin osa alueen ja koko Suomen pk-yrityksistä ei pidä taakkana ulkomailta tulevia työntekijöitä eikä työkomennuksia ulkomaille.

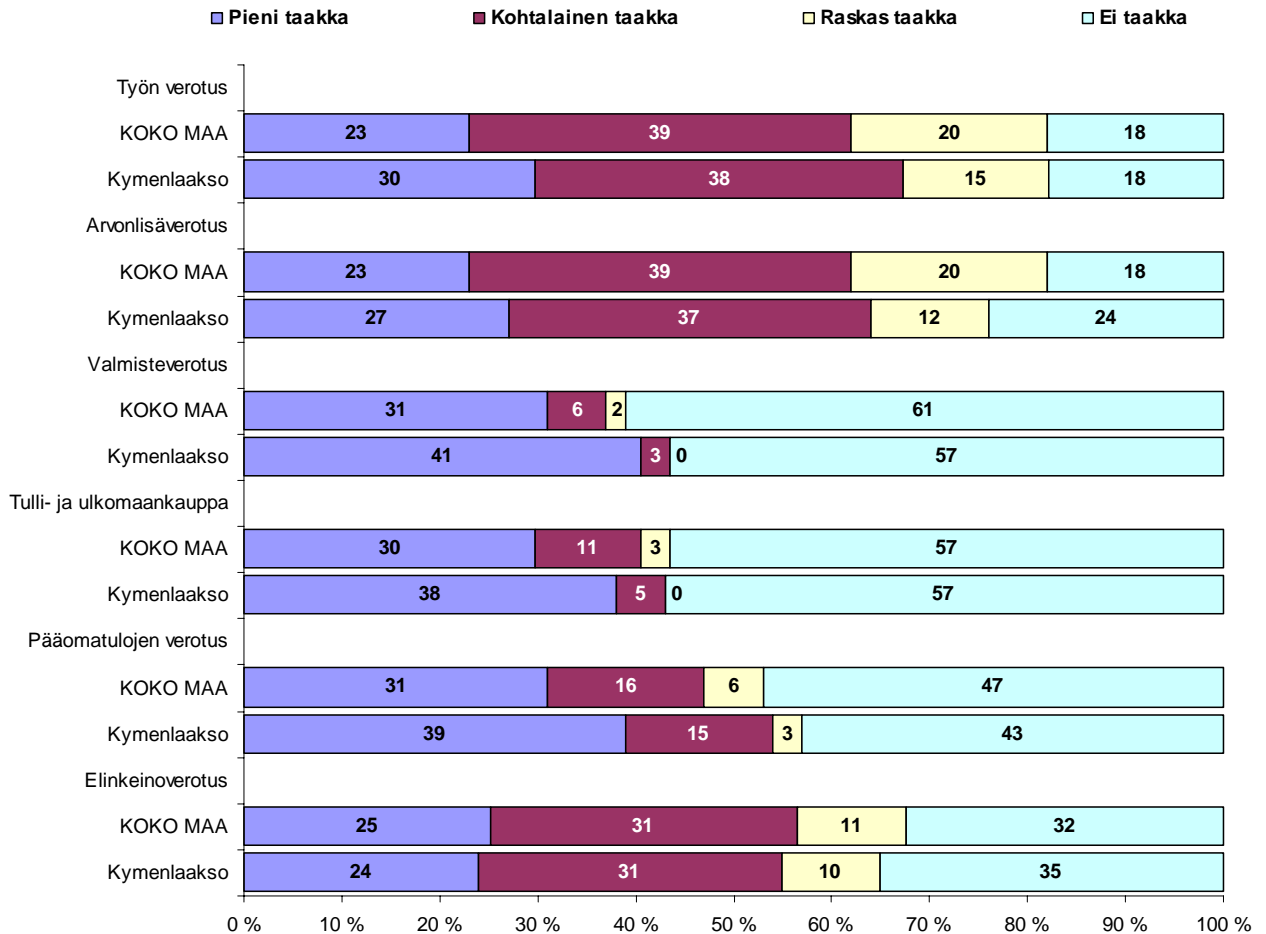
15.2. Työnantajana toimimisesta aiheutuva hallinnollinen taakka

Noin viidesosa koko maan ja 15 prosenttia alueen pk-yrityksistä pitää työn verotusta raskaana taakkana. Arvonlisäverotus on koko maan osalta viidesosalle raskas taakka ja alueella hieman yli kymmenesosalle. Myös elinkeinoverotus on raskas taakka noin kymmenesosalle maan ja alueen pk-yrityksistä. 61 prosenttia koko maan ja 57 prosenttia alueen pk-yrityksistä ei pidä valmisteverotusta lainkaan taakkana.

15.3 Verotuksesta aiheutuva hallinnollinen taakka

Pääkonttorit

- **Helsinki**
Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220
- **Kuopio**
Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240
- Finnvera Oyj • valtakunnallinen vaihde 0204 6011
Internet: www.finnvera.fi

Aluekonttorit

- **Helsinki (Pääkaupunkiseutu)**
Eteläesplanadi 8 • PL 249, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 3401
 - **Uusimaa**
Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7110
 - **Joensuu**
Torikatu 9 A, 80100 Joensuu
Faksi 020 460 2163
 - **Jyväskylä**
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
Faksi 020 460 2299
 - **Kajaani**
Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Faksi 020 460 3899
 - **Kuopio**
Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3330
 - **Lahti**
Laiturikatu 2, 5. kerros, 15140 Lahti
Faksi 020 460 2249
 - **Lappeenranta**
Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
Faksi 020 460 2149
 - **Mikkeli**
Linnankatu 5, 50100 Mikkeli
Faksi 020 460 3690
 - **Oulu**
Asemakatu 37, 90100 Oulu
Faksi 020 460 3944
 - **Pori**
Valtakatu 6, 28100 Pori
Faksi 020 460 2349
 - **Rovaniemi**
Maakuntakatu 10 • PL 8151, 96101 Rovaniemi
Faksi 020 460 2099
 - **Seinäjoki**
Kauppatori 1 – 3, 60100 Seinäjoki
Faksi 020 460 2399
 - **Tampere**
Hämeenkatu 9 • PL 559, 33101 Tampere
Faksi 020 460 3711
 - **Turku**
Eerikinkatu 2, 20100 Turku
Faksi 020 460 3649
 - **Vaasa**
Pitkäkatu 55, 65100 Vaasa
Faksi 020 460 3849
- Pietarin-edustusto**
- **Finnveran Pietarin-edustusto**
c/o Finpro
29, Bolshaya
Konyushenna ya
Saint-Petersburg
191186, Russia
Puhelin +7 812 315 8991
Faksi +7 812 325 4482

- Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221, faksi (09) 2292 2980
www.yrittajat.fi
- **Etelä-Karjalan Yrittäjät ry**
Kauppakatu 40 D, 53100 Lappeenranta
p. 0104 701 100, f. 0104 701 102
www.yrittajat.fi/etelakarjala
- **Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät ry**
Alvar Aallon katu 3, 60100 Seinäjoki
p. (06) 420 5000, f. (06) 420 5001
www.yrittajat.fi/etelapohjanmaa
- **Etelä-Savon Yrittäjät ry**
Patteristonkatu 2 C, 50100 Mikkeli
p. (015) 151 684, f. (015) 760 0950
www.yrittajat.fi/etelasavo
- **Helsingin Yrittäjät**
Kellosilta 2 D, 2. krs. 00520 Helsinki
p. (09) 612 6230, f. (09) 622 3385
www.yrittajat.fi/helsinki
- **Hämeen Yrittäjät ry**
Sibeliuksenkatu 11 A, 13100 Hämeenlinna
p. (03) 682 1153, f. (03) 682 1561
www.yrittajat.fi/hame
- **Kainuun Yrittäjät ry**
Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
p. (08) 613 0931, f. (08) 613 0934
www.yrittajat.fi/kainuu
- **Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry**
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
p. (06) 831 5292, f. (06) 822 3760
www.yrittajat.fi/keskipohjanmaa
- **Keski-Suomen Yrittäjät ry**
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
p. 010 425 9203, f. 010 425 9210
www.yrittajat.fi/keskisuomi
- **Kymen Yrittäjät ry**
Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
p. (05) 535 4313, f. (05) 535 4315
www.yrittajat.fi/kymi
- **Lapin Yrittäjät ry**
Maakuntakatu 16, 96200 Rovaniemi
p. (016) 420 0600, f. (016) 420 0630
www.yrittajat.fi/lappi
- **Länsipohjan Yrittäjät ry**
Valtakatu 5, 94100 Kemi
p. (016) 221 701, f. (016) 221 713
www.yrittajat.fi/lansipohja
- **Pirkanmaan Yrittäjät ry**
Kehräsaari B-rappu • PL 7, 33201 Tampere
p. (03) 251 6500, f. (03) 251 6516
www.yrittajat.fi/pirkanmaa
- **Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry**
Kauppakatu 17 B, 80100 Joensuu
p. 010 470 7600, f. (013) 127 678
www.yrittajat.fi/pohjoiskarjala
- **Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät ry**
Uusikatu 64 A 2. krs., 90100 Oulu
p. (08) 311 4677, f. (08) 371 227
www.yrittajat.fi/pohjoispohjanmaa
- **Päijät-Hämeen Yrittäjät ry**
Rautatienkatu 20 B 4, 15110 Lahti
p. (03) 782 9866, f. (03) 782 1718
www.yrittajat.fi/paijathame
- **Pääkaupunkiseudun Yrittäjät ry**
Tekniikantie 12, 02150 Espoo
p. 010 422 1400
www.espoonyrittajat.fi
www.yrittajat.fi/vantaa
www.kauniaistenyrittajat.fi
- **Rannikko-Pohjanmaan Yrittäjät ry – Kust-Österbottens Företagare rf**
Hietasaarenkatu 6, 65100 Vaasa
p. (06) 356 0800, f. (06) 356 0815
www.yrittajat.fi/rannikkopohjanmaa
- **Satakunnan Yrittäjät ry**
Isolinnankatu 24 • PL 45, 28101 Pori
p. (02) 634 9900, f. (02) 634 9901
www.yrittajat.fi/satakunta
- **Savon Yrittäjät ry**
Haapaniemenkatu 40, 70110 Kuopio
p. (017) 368 0500, f. (017) 368 0506
www.yrittajat.fi/savo
- **Uudenmaan Yrittäjät – Nylands Företagare ry**
Rantakatu 1, 2. krs, 04400 Järvenpää
p. (09) 274 5420, f. (09) 622 3381
www.yrittajat.fi/uusimaa
- **Varsinais-Suomen Yrittäjät ry**
Brahenskatu 20, 20100 Turku
p. (02) 275 7100, f. (02) 232 8272
www.yrittajat.fi/varsinaissuomi

Kymen Yrittäjät

Kymen Yrittäjät

Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
Puhelin (05) 544 3030
Faksi (05) 535 4315
www.yrittajat.fi/kymi

Suomen Yrittäjät

Suomen Yrittäjät

Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221
Faksi (09) 2292 2980
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

FINNVERA

Lappeenranta
Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
Faksi 020 460 2149

Finnvera Oyj

Valtakunnallinen vaihde: 0204 6011
www.finnvera.fi

Helsinki

Eteläesplanadi 8
PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220

Kuopio

Haapaniemenkatu 40
PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240